

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 .

Pe o lună . 2-40 .

Nrul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Măști publice și Loc de achis costă fiecare gr 20 fl. Manuscripte nu să înapoiază.

Corupția electorală în Ungaria.

De R. W. Seton-Watson.

Problema ungară, cu acutele ei complicații de rasă, crește la rădăcinile întregii chestiuni din Orientul central. Ea constituie cheia politicii habsburgice și, în consecință, și cheia pentru rezolvirea altor chestiuni vitale în situația internațională. În Ungaria însă, chestiunea reformei electorale primează toate celelalte și toate partidele sânt de acord că dela felul rezolvirii ei depinde viitorul țării și poate chiar a întregii monarhii austro-ungare. De aceea, cred, nici nu e nevoie să mai fac apologia necesității de-a publica un studiu despre sistemul electoral unguresc. O expunere a violenței și corupției aproape fără pereche, care a caracterizat alegerile generale din luna Iunie 1910, va da cititorilor măsura cuvenită să judece demoralizarea vieții publice din Ungaria și neputința strălucitoare — ca să nu întrebuițez un termen mai aspru — al mașineriei administrative. Stăruind asupra acestui rău atât de răspândit, ținta mea principală a fost să arăt absurditatea pretenției că actuala majoritate ar reprezenta, în orice sens, voința adevărată a popoarelor din Ungaria; în același timp am voit să mai dovedesc că singurul mijloc

de-a scăpa Ungaria de un dezastru ireparabil e introducerea urgentă a reformei electorale pe cele mai radicale baze.

Urmăresc însă și o altă ținta. Corupția electorală e întotdeauna scârboasă, ori unde s'ar practica. Dar într'un stat poliglot cum e Ungaria, unde e practică de o singură rasă dominantă pentru a despuia toate celelalte rase de cele mai firești drepturi politice, — e îndoit asupra și victimele acestei corupții nu pot fi mustrate dacă profesază opinia că un absolutism mărturisit ar fi de preferit unui sistem care calcă în picioare toate legile existente. Tratatul iscodit pe seama raselor nemaghiare din Ungaria, — sub haina celei mai vechi constituții de pe continent — este astăzi una dintre cele mai murdare pete pe pajura culturii europene. N'am pretențiunea de-a interveni, ca avocat, în afacerile interne ale altor țări. *Je n'accuse pas, je constate* (nu acuz, ci constat...).

Le spun aceste, ca un răspuns la apelurile repetite pe cari cercurile oficiale din Ungaria le-au adresat opiniei publice din Marea-Britanie. Nu pot, însă, înțelege cum osebitele societăți cari există în Anglia și urmăresc ținta de-a apăra interesele naționalităților asupra din Europa și Asia, — cum de aceste societăți ignorează cu atâta persistență cauza Slovacilor,

Românilor și a celorlalte naționalități supuse legilor ungurești. În orice caz, îmi voi fi ajuns ținta dacă prin studiul meu voi fi putut îndrepta din nou atențiunea generală asupra importanței ce-o are chestiunea naționalităților din Ungaria, de-o potrivă de vitală atât pentru viitorul Monarhiei habsburgice, cât și pentru chestiunea Slavilor din sud și problema balcanică.

Greutatea mai mare a fost să deșept în cititori o dispoziție de spirit care să-i facă să creadă măcar numai a zecea parte din adevărul spus despre Ungaria. Faptele seci ușor vor putea fi socotite de Europeanii din Apus drept povești fantastice. Eu însumi, adeseori stam să nu cred propriilor mei ochi și adeseori am stat pe gânduri să dau publicității fapte pozitive, de teamă de-a nu fi învinuit că scriu povești. Dându-mi seama de această greutate, am procedat cu cea mai mare precauțiune și am admis numai fapte mai presus de orice îndoială și dovedite în mod irecuzabil.

Violența excesivă, degenerând uneori în mojiție, cu care am fost atacat în Budapesta, pentru că am îndrăsnit să public în presa din Viena experiențele mele personale dela alegerea din Sacolța (slovăcime), poate m'ar îndreptăți să-mi iau acum răsbunare. Dar anumite critici binevoitoare ce s'au scris despre lucrarea mea din urmă, *Racial problems in Hungary*, m'au

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Viața literară.

Caracterul revistelor literare. — Școalele literare. — Indrumătorii și originalitatea talentelor. — Republică sau Monarhie?

De H. Chendi.

De oarece s'a pornit, din diferite părți, o polemică, destul de pasionată, în jurul caracterului și al rostului revistelor noastre literare din faza de astăzi și cum această polemică a pornit, în multe puncte, din câteva reflexiuni, făcute în acest foileton, vom relua și noi acest subiect de actualitate, pentru a ne continua observațiunile.

Discuția se întemeiază pe faptul constat, că revistele, cari ar mai avea astăzi pretenția de a încerca o mișcare literară, numai pe o bază ideală și numai prin contribuții benevole ale unor tovarăși însuflețiți de aceleași convingeri estetice și culturale, nu ar mai putea să existe în condițiuni mai de seamă și nu se mai pot populariza, sau răspândi, în cuvenită măsură. În schimb, revistele cu o editură bine organizată, fie chiar cele de interpretare, cari, prin răsplătirea corespunzătoare a muncii fiecărui, au creat un stimulent firesc pentru producția literară, au cucerit terenul și ajung la înflorire.

De adevărul acesta, bine stabilit, unii critici, cari cred a fi monopolizat tot idealismul de pe rotogolul pământului, se întristează și varsă

lacrimi pe ruinele vechilor forme și formațiuni. Ei văd în noua pornire și în noul mod cum se grupează talentele un fel de materializare a rîvnelor și o vină împotriva ideii de disciplinare a forțelor. Ei vorbesc chiar cu oarecare dispreț despre această specie de reviste, ca de o desfacere de marfă ușoară.

Cred că față de partizanii aceștia mălmuți ai unor vremuri, ce se duc, putem să rămănem foarte liniștiți. Cântărind pe dreptate faptele, cum s'au petrecut, întreaga trecere la forma revistelor de astăzi, trebuie să recunoaștem, că suntem în fața unei evoluțiuni vizibile, sub diferite raporturi. Am ajuns astfel, cu toate neajunsurile dintre scriitori, să avem vre-o trei sau patru reviste mai mari, cari stau la nivelul întocmirii de formă și de fond al tuturor marilor reviste europene. „Viața” dela Iași, „Convorbirile literare” de acum, „Luceafărul” și până la un punct și „Ramurile” pornesc să fie tribune deschise, după tipicul european; ele garantează libertatea de simțire în artă și prețuesc, după putință, valoarea scriitorilor; ele admit dezvoltarea personalității fiecărui și vor ajunge poate cu încetul și la idealul, de a elimina din coloanele lor admirația reciprocă, precum au început.

Ei bine, față de trecut acesta este un mare progres și înseamnă un semn de maturitate. A selecționa materialul cel mai de seamă, a prezenta publicului chintesenta creațiunilor intelectului unei generații, cum o face de pildă „Revue des deux Mondes” în Franța și o săvârșesc alte reviste mari în Germania, nu este ceva, ce ne-ar putea alarma, nici sub raportul

național, dar nici mai ales sub cel literar. La nici un popor cult revistele cele mari, cele cari se mențin și dau rezultate mai positive, nu sunt pe alte principii organizate. Și la nici un popor condițiile de păstrare a caracterului național al operelor nu sunt mai asigurate și mai normale ca pe această cale.

- Firește, ideea școalelor literare, a curentelor artificiale, a grupărilor felurite, a suferit astfel considerabil. Tendința de a se așișa, fie din pornire sinceră, fie cu spirit de imitație, și dorința de a fasona talentele după aceleași teorii, a început să ajungă tot mai puțin prețuită. Exagerările de a mări grupările, prin admiterea de diletanți periculoși, prin pagini zgomotoase și militante, au dat faliment. Școala domnului Gherea a fost cea dintâi în țară, care, neavând nici o rădăcină naturală cu împrejurările și negăsind nici un interpret genuin socialist printre scriitori, a trebuit să dispară și să rămână fără o revistă de seamă. Școala decadentă a dlui Macedonschi, prin milogelile către boieri, prin colectele publice și prin moravurile faimoase, oferă în „Liberatorul” spectacolul cel mai detestabil, iar urmașii acestei școli, de sub cărna dlui Ervin, ne dau cea mai seacă de viață revistă, din câte există și cea mai glumeață pildă de contrast dintre voință și talent. „Școala nouă”, despre care dl Dragomirescu vorbește în ultimele sale „Convorbiri critice” cu atâta paternă mândrie, a trebuit să recunoască și ea imposibilitatea ei de a mai fi, sau de a mai conduce o revistă cu deficitele de bani și de talente.

făcut să renunț la apărarea mea personală împotriva calomniatorilor mei Unguri.

N'am să pomenesc nici numele celor cari mi-au stat într'ajutor la adunarea materialului, știind că le-aș face un serviciu rău. Un gazetar socialist a fost doară condamnat la temniță pentru că a publicat un citat din studiul meu recent și o damă bătrână de 70 de ani a fost condamnată, în vara trecută, la 100 coroane amendă pentru că am petrecut în casa ei 20 minute, fără ca ea să fi anunțat vizita mea la poliție... și chiar toată corespondența mea cu prietini din Ungaria, chiar și scrisorile recomandate, le primesc cu inscripția: „Scrisoare sosită deschisă și pecetluită din oficiu.”

Incheiu cu o istorioară electorală, pe care am auzit-o chiar eu, în Maiu trecut, cu prilejul unei alegeri ungu-rești.

„Cățiva ani înainte, un nobil conte candidase într'un cerc electoral din vestul Ungariei și, firește, fusese ales. Nu mult după alegere, o delegație de alegători l'a cercetat în Budapesta, aducându-i aminte de făgăduințele făcute pe vremea alegerii și rugându-l să intervină într'o chestiune oarecare.

— „De ce veniți chiar la mine?” întrebă contele. — „Pentru că dta ești reprezentantul nostru!” îi răspunseră alegătorii uimiți. — „Vorbă să fie! răspunse contele. — Eu v'am cumpărat cercul cu 25.000 coroane. Toți ați primit prețul vostru, și pe deasupra mâncare și băutură. Să mă ia dracul dacă fac un pas. *Ne-am achitat!*... și în clipa următoare delegația era în stradă”.

Ceice așteaptă reforme adevărate dela un parlament care își datorează existența unui sistem de corupție atât de desăvârșit, să-și aducă aminte de răspunsul spiritualului conte!

Și astfel au pățit-o naționaliștii, cari în anii din urmă s'au izbit de toți păreții, cu bietul „Sămănătorul”. Din toate școalele aceste n'a putut să rămână decât reviste cfemere, unele cu succese în treacăt, ca „Sămănătorul”, altele fiind cel mai mult niște sormane arhive pentru cercetările viitorilor dascăli migăloși, cari vor avea să registreze și dâșii puținele sămânțe în pleava vânturată a atâtor tovarășii și a atâtor școale pretențioase.

Că nu reușesc aceste asocieri variate de forțe și de începători să-și creeze un organ de valoare se poate de altfel ușor explica. De obicei între talente de valoare e absolut cu neputință, ca în materie de artă să existe un program estetic întru toate identic. Iar când s'ar face reciproc concesii și ar căuta să se niveleze, ar însemna că ci aduc convingerilor și personalității lor un sacrificiu. Cum însă și la noi muncitorii de seamă s'au înmulțit, e natural ca o mișcare pentru dobândirea unui teren mai liber de acțiune, fără formule fixe, fără programe și direcții îmbăcșite, convine fiecărui scriitor și că liberarea de sub tortura organelor cu direcțiuni stereotipe, așa de ușor de compromis de cel dintâi diletant, a fost salutată de fiecare talent ce se respectă.

Candidat național la Șimleu. Din Șimleul-Silvaniei ni-se anunță: „Comitetul cercual al partidului național român în ședința sa dela 3 Februarie n. a hotărât să candideze pe dl *Dr. Victor Deleu*, fost candidat al partidului național și la alegerile din 1910.

Di *Dr. Victor Deleu* va avea să ducă lupta cu *Dr. Barabás Béla* (kossuthist) și *Keller Samu* (justhist).

Alegerea va avea loc la 14 Februarie n. Insuflețirea între Români e generală...

Trăiască iubitul nostru candidat Dr. V. Deleu!

Dreptul de asociare și heghemonii noastre. E un lucru îndeobște cunoscut, că în țara aceasta clasică a minciunii constituționale sânt prigonite și pedepsite cu rigoare draconică nu numai pornirile generoase de-a improspăta spiritul legilor învechite și anacronismele practicii administrative, ci până și orice încercare de-a combate prejudiciile de toată speța ale orgoșului panmaghiar. În țara aceasta, care e așezată chiar în inima Europei, zădarnic vom căuta o lege despre asociare, căci acest drept cardinal e și astăzi încă tot un patrimoniu al caprișilor tuturor guvernelor șovine. Nevoia codificării lui însă o simțim de obicei numai noi, popoarele nemaghiare, cari formăm paratonerul veșnic al șovinismului saturat și rar se întâmplă ca s-o simtă și răsfațații noștri heghemoni. E cunoscută de de toți pătania revistei pedagogice ungurești *Uj Korszak*. Revista aceasta a cutezat să se facă propovăduitoarea ideilor moderne ale învățământului și a fost de-ajuns atâta lucru pentru că fie desființată de ministru. A fost unul din cazurile rari acesta, și a avut darul să deschidă pentru o clipă ochii celor mai puțin împăienjenți dintre heghemonii noștri. S'au organizat manifestații în țara într-agă și chiar acum, alături, comisia de drept din Oradea-mare a adus o prea semnificativă hotărâre în chestiune. A hotărât a-nume să adreseze Camerii un protest, în care cere codificarea fără amânare a dreptului de asociare și punerea lui la adăpost de fluctuațiile politice, precum și de vederile guvernelor din toate țările.

Dacă ar fi fost vorba de vre-o nouă încălecăre a acestui drept îndreptată contra noastră, de sigur că nu s'ar fi găsit nici o corporațiune juridică din țară care să protesteze.

Dar mai este ceva, ce a îndemnat pe fiecare să caute apropierea unor reviste mai înaintate. Este mai întâi faptul că aici nu se admit în principiu decât talentele cele mai de seamă, eșite de sub influența școalelor și umplutura rămâne binișor mai departe sub conducerea magistrilor. Este însă mai ales împrejurarea știută, că la aceste reviste fără program, își ești singur program, lucrezi în numele tău și scapi pentru totdeauna, de vre-un faimos „îndrumător” de mișcăriși de curente. Acești „îndrumători” și șefi de școală, cari își închipue de-apururea, că soarele răsare în coloanele lor, au devenit o plagă la noi. Prin tendința lor de a-și clădi o platformă pentru autoritatea lor imaginară, ei deschid porțile pentru toți, își crează o ierarhie, își modelează spiritele după asemănarea lor, umflă valoarea celor mai mărunți, caută să disciplineze și să-și supună pe cei mai rebeli. În acest fel îndrumătorii ajung un pericol pentru originalitatea celor mai mulți, căci le falsifică simțirea, le influențează convingerea și-i reduce la rolul de manechini, fără idealuri proprii. Niciodată tinerii scriitori n-au fost mai periclitați ca în revistele îndrumătorilor, unde s'a căutat mulțimea nu

„Părerile Dlui Kossuth”. La cronica săptămânală a ziarului „Danzer's Armee-Zeitung” numărul 3, citim sub acest titlu următoarele reflexii intererante:

„Partidele patruzecișioptiste din parlamentul ungar s'au unit iarăș sub firma lui Francisc Kossuth. Cu prilejul serbării acestui eveniment istoric, fostul ministru de comeri al Majestății sale regelui Ungariei, într'o zi de Miercuri a rostit o vorbire în parlament, ocupându-se cu chestia băncii și atingând și alte teme.

Ceva nou nu a știut să spună, însă e o deosebită atracție când un bărbat, care încă nu demult trecea pragul Burg-ului, dezvoltă idei ca acestea:

„...Istoria ne învață, că numai națiunile independente au viitor, că numai statele independente pot decide asupra sorții lor și pot înconjura primeidiile unei desvoltări cu mijloacele războiului. Numai națiuni independente sunt în stare să se scuture de sarcinile dictate de interese străine și îndeosebi de cele ale intereselor de mare putere a unor străini — sarcini cari trec peste puterile noastre.”

Francisc Kossuth nu se mărginește la generalități, ci aduce și exemple: „Din istoria mai nouă învățăm acelaș lucru. Amintesc numai războaiele din 1859 și 1866. Pentru ale cui interese s'au purtat aceste războaie? Sau a fost pentru noi un interes înalt ocuparea Bosniei?”

Trebuie să-i fim mulțumitori — continuă revista germană, — dlui Kossuth, pentru că a arătat iarăș cu o claritate deplină, ce înțeles are ar lua independența ungară în formele unei „uniuni personale”.

Da, dl Kossuth, care încă nu demult a fost ministrul Maj. Sale, al regelui Ungariei, care totodată e și împăratul Austriei, trage îndrăzneț urmările concluzii: „Vreau să constat, zice Kossuth, că Ungaria, după convingerea mea, nu are nevoie de poziția de mare putere... mai potrivit ar fi să ne conformăm împrejurările cu cele ale Elveției, care deși împrejmuită de trei state mari totuși e de toți stimată.”

La pomenirea Elveției mai bine ar fi renunțat dl Kossuth, căci Elveția și-a asigurat autoritatea în fața vecinilor: întâi prin un sistem militar foarte costisitor, care este în stare să pună în foc o armată bazată pe mijloacele cele mai moderne; în al doilea rând însă prin îndreptățirea și toleranța absolută, de care se bucură acolo supușii celor trei națiuni deosebite, un exemplu din care ar putea Ungaria să învețe unele lucruri, pentru a putea fi

calitatea, unde s'a căutat un stat major și oaste inofensivă pentru celebritatea unui conducător, iar nu adevărul!

Că în literatura noastră tot mai există scriitori, cari văd o nenorocire în slăbirea asta a unor îndrumători este însă foarte explicabil. Am fost totdeauna forțe filigrane și gingașe cari n'au știut cum să crească și să vegeteze decât în umbra altora și n'au avut alta menire decât să-și proslăvească pe acela, care i-a dat viață. Din solidaritatea asta a celor slabi, din trebuința asta vădită a unora de a jura în cuvintele îndrumătorului, fie-că îl cheamă Ervin sau Mihalachie va rămânea pururea un rest cu devotament. Dar nu va putea contesta nimeni, că, după cum se lucrează astăzi, după cum își caută orice talent mai vrednic posibilitatea desvoltării individualității sale, după condițiile în cari apar aceste reviste mai generale, rolul școalelor, al sectelor și revistelor cu îndrumători a încetat. Astăzi în literatură ca și în genere în viața culturală, nu se poate inaugura o Monarhie. S'a proclamat și la noi republica literilor și cine poate să fie un stâlp al ei, nu va mai dori să revenim la stările anterioare.

Dési Mór

CLUJ—KOLOSVAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școale de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doliu.

!! Dési vopsește, curățește !!

numărată între statele culte europene — cele culte!"

Comentând aceiaș chestie „Oesterreichische Rundschau” în numărul său de ieri, observă:

„Pertractările băncii i-au dat prilej consilierului intim și fostului ministru Fr. Kossuth să spuie o vorbire, care mai bine ar fi rămas ne spusă... căci numai alături cu monarhia, în alianță cu Austria se va bucura Ungaria de marele capital de încredere, care în prezent i-a adus atâtea avantaje. Kossuth, care ca politician trăiește și azi încă tot din interesele unui astfel de capital — numele și popularitatea tatălui său — ar trebui să aibă pentru astfel de fenomene totdeauna mai multă pătrundere!”

Tratatul lui Lukács cu Justh. În ședința de azi a Camerei, ministrul de finanțe Lukács a luat și el cuvântul pentru a răspunde la mai mulți oratori, între alții deputatului popular Huszár Károly, care l-a apostrofat pe Lukács că nu vrea să aducă lumină în chestiunea tratatelor urmate pe vremuri cu Justh.

Lukács declară că misiunea lui a fost să alcătuiască o majoritate parlamentară fără alegeri noi, din partidele politice de-atunci. Chestiunea cea mai grea a fost chestiunea băncii. Opoziția cerea bancă autonomă.

„Convins că majoritatea țării e împotriva băncii autonome — a continuat Lukács — am propus opoziției să suspendăm pe câțiva ani chestiunea băncii și să introducem în această vreme votul universal, lăsând ca acest parlament al votului universal să rezolve chestiunea băncii. De ce n'au reușit aceste tratative, domnul Huszár ar face mai bine să întrebe de cei cari stau mai aproape de el”.

Lukács, continuându-și discursul, a polemizat cu oratorii opoziționali, atătând cum mulți dintre ei pe vremea coaliției apărau, cu argumentele de azi, păreri contrare celor de azi.

Discursul lui Lukács a făcut impresie adâncă și a fost viu aplaudat de majoritate.

A luat apoi imediat cuvântul Justh Gyula, citind memoriul pe care-l dase lui Lukács ca să-l prezinte Maj. Sale. În acest memoriu, Justh vede garanția unei guvernări statornice în introducerea votului universal și înființarea băncii autonome. În punctul acesta deocamdată s'ar fi mulțumit cu începerea pregătirilor.

În numele Croaților a vorbit contele Pejacevics, primind proiectul.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, s'a aplanat chestiunea limbii croate.

Delegațiunile Comisia delegațiunii austriace pentru afacerile armatei comune a intrat în ședința dela 3 Februarie în discuția bugetului marinei. Dar după vorbirea amiralului Montecuccoli și a raportorului s'a hotărât ca discuția să fie luată deocamdată cu desbaterea bugetului armatei, având multe puncte de apropiere.

Aproape toți oratorii și-au arătat temerea față de acoperirea oribilelor cheltuieli, cari vor apăsa greu populația, căreia nu i-se dă nimic sau prea puțin în schimbul sacrificiilor. S'a atins și cererea delegației maghiare cu privire la furnizarea articolelor industriale

pentru vase, precum și la edificarea vaselor în fabrici ungurești, dându-se expresie convingerii, că Ungaria nu este în situația de a putea îndeplini un asemenea angajament, în urma lipsei de construcții speciale.

Limba croată în Camera ungară. Chestia folosirii limbii croate în Camera ungară a devenit iar de actualitate prin sosirea la Budapesta a deputaților croați, pentru Camera ungară. În Budapesta Croații au ținut mai multe conferințe în vederea luptei parlamentare, ce aveau de gând să o dea pentru apărarea dreptului limbii croate.

Este cunoscut conflictul ivit pe la finea anului trecut între deputații croați și președintele Camerei ungare, care a declarat că față de Croați se va folosi de drepturile discreționale asigurate prin regulament, căci nu poate permite ca deputații croați, prin folosirea limbii croate, — pe care de altfel o recunoaște în baza legii din 1868 — să stânjenească mersul și să pericliteze caracterul maghiar al desbaterilor.

Această declarație a președintelui a avut de altfel drept urmare solidarizarea deputaților croați de diferite partide, în ce privește chestia folosirii limbii croate în parlamentul ungar.

Dar numai atât, căci campania parlamentară, care a fost obiectul deselor conferințe s'a sfârșit printr'un compromis încheiat cu președinții Camerei, în înțelesul căruia președintele va face în Camera o declarație, prin care recunoaște dreptul nelimitat al Croaților în folosirea limbii croate iar Croații vor garanta mersul regulat al desbaterilor neabuzând de acest drept.

Acest compromis este fără îndoială îndeajutor pentru Croați, cari având un drept pozitiv, întră totuși în discuția folosirii lui nelimitate.

Legea din 1868 i-a făcut depozitarii unui drept mare, dându-le posibilitatea de a se afirma în Camera ungară, ca națiune liberă. Acest drept a servit ca recunoașterea autonomiei lor din partea Ungariei.

Iar jertfirea unui drept categoric și ireductibil, prin compromisul de a nu abuza de el — însemnează baterea în retragere a Croaților și aservirea lor intereselor maghiare.

Din Budapesta ni-se telefonează:

Conform compromisului dintre președinții Camerei și deputații Croați, contele Pejacevici a adresat în ședința de azi a Camerei o întrebare președintelui, referitor la dreptul limbii croate. În lipsa lui Berzeviczy, vicepreședintele Návay a citit un răspuns, în care spune că articolul XXX din legea dela 1868 asigură îndreptățirea limbii croate în discuțiile Camerei. Acest drept nu se limitează prin nimic, dar cu toate acestea rămâne ca limbă de desbatere exclusiv limba maghiară.

Președintele va respecta și pe viitor dispozițiile legii amintite, ținând seama însă și de regulament, ale cărui dispoziții le va aplica imparțial față de toți.

Răspunsul a fost primit cu aprobări generale.

Luând cuvântul din nou Pejacevici a dat citire unei declarații referitor la introducerea unei alte pragmatice a căilor ferate, care ar avea menirea să pună capăt agitației ce domnește în Croația.

Moștenitorul în Croația. Din Viena ni-se scrie că moștenitorul tronului va lua parte la vânatoarea ce o va aranja contele Majláth László la moșia sa din Doluji-Miholjac, Croația, pe la începutul lui Martie.

Cu moștenitorul va merge și soția sa.

Serbări culturale în Arad.

Balul costumat. — Matineu cu jocuri etnografice dansate de copii.

Aradul românesc e pus în picioare. E vorba de două mari evenimente în carnetul petrecerilor, aranjate până acum de Reuniunea Femeilor. Balul costumat, exclusiv numai în porturi românești, și al VI-lea Matineu al Reuniunii, care de data aceasta va fi adevăratul »clou« al celor ce s'au dat până acum. Se știe că scopului nobil al Reuniunii: adunarea fondurilor necesare unei zidiri noi, școlii de fete ce vegetează actualmente din lipsă de spațiu și alte condiții imperios necesare, — se adaugă dragostea aleasă a comitetului Reuniunii pentru cultul și dezvoltarea cât mai bogată a portului și jocurilor românești, cari formează cununa darurilor frumoase cu care e înzestrat poporul nostru.

Gândul acesta a și hotărât pe comitet ca marele bal ce se aranjează în fiecare carnaval, la Arad, să se impue a fi totdeauna costumat și adică fiecare doamnă sau domnișoară participantă să se prezinte absolut numai în port național, exceptând, bine înțeles, numai pe acele doamne participante, care în considerația vârstei mai înaintate ar ezita înaintea alegerii unui port țărănesc. Excepție, care, de altfel, la balul ce s'a dat anul trecut a fost neremarabilă.

Este adevărat că prilejul unui astfel de bal pretinde, în interesul moral al reușitei lui, pe lângă gustul obișnuit, o anumită intuiție în cunoștința adevărată a acestui port, care în originalitățile sale este marcat cu o frumusețe desăvârșită, datorită simțului de gust estetic încarnat în țărâna română.

Pentru aceasta poate un asemenea bal dă o notă de preocupare mai vie sexului frumos, obișnuit în alte împrejurări, să se bizue, în cele mai dese cazuri, pe gustul croitoresei. Dar interesul e tocmai acesta, să ne apropiem mai mult de țărâncă, pentru a-i studia ceea ce are ea mai prețios și mai ales.

S'a remarcat că la balul de acum un an succesul cel mai strălucit l'a avut portul cel mai simplu.

Acel de pădureancă, din ținuturile Huniedoarei. Era de un gust atât de sigur că a impus din prima dată și tuturor. Și aceasta se explică foarte ușor. Au fost, afară de foarte puține altele, singurele porturi originale. Pentru aceea, ar fi de dorit ca, în lipsă de mai profunde cunoștințe asupra porturilor noastre naționale, fiecare să se lase în grija gustului țărâncii care, exceptând pe cele de prin împrejurimile orașelor, unde și-au schimonosit porturile prin contactul orășenesc, în izolarea satelor îndepărtate de orașeni și-au păstrat și-și poartă porturile apucate dela străbune.

Astfel că în alegerea unui port românesc frumos fie din orice parte a României, fie din Ardeal sau Banat, să se prefere totdeauna unul cât de vechi, fiindcă acele sunt adevăratele originale. În simplitatea și con-

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang.

ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și o'el artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas.

cordanța lor armonică, în cusătura și țesătura lor artistică, cum și în forma lor primitivă stă ascunsă adevărata frumusețe.

Apoi ar fi de dorit ca după port, în prima linie, să se aibe în vedere pieptenătura și felul de a se lega la cap, căci în zadar ai purta un foarte frumos costum original, cu frizură modernă sau fantez stă, asta e o adevărată masacrare. Odată îmbrăcată în portul țarancei, neapărat trebuie să-i împrumuți toate podoabele ce completează totul ei original. Pentru aceea, poate, cele două pădurence au și fost admirate atât, că începând dela felul împletituriței cosiței, până la opinci, totul era un întreg armonios de un deosebit pitoresc.

Avându-se în vedere toate aceste comparații de care fiecare și-a putut face o idee după balul de acum un an, este de nădăjduit că balul acesta va fi moralmente la un nivel și mai frumos. Se fac pregătiri mari și până acum și-a anunțat participarea un mare număr de fruntașe familiei de prin toate părțile. Zilele trecute s'au întrunit în vederea balului, douăzeci-și-cinci de tineri din Arad, cari și-au luat angajamentul de a controla tot timpul ca nici o doamnă sau domnișoară străină să nu se întâmple a rămânea, fiecare fără cercul său de cunoștințe.

Și pentru aceasta comitetul tinerilor și-a specificat angajamentele, distribuind rolurile: cari vor conduce în sală și cari vor face prezentările.

Noua surprindere, la balul acesta, va fi grupul tinerilor teologi, dnii A. Manerau, L. Nica, M. Sora, E. Grădinar, P. Paul, S. A. Duma, G. Popovici, N. Popa, D. Blidariu, I. Cociuban, A. Sebeșan, G. Petrușor și V. Radu, cari vor dansa, înainte de pauză, »Călușerul« și »Bătuta«. Judecând după repetițiile ce au avut loc până acum, grupul acesta frumos de tineri, va juca cel mai admirabil Călușer și cea mai minunată Bătută ce s'a jucat până acum la petrecerile noastre.

O revelație pentru publicul asistent vor fi, însă, de sigur, jocurile etnografice ce se vor dansa în ajunul zilei de bal, la matineul care va avea loc Miercuri 8 l. c. la orele 6 p. m. Festivalul acesta se va deschide cu o piesă teatrală, »Rococo« de Gyp, jucată cu concursul grațios al dșoarei Florica Cioran, din București, dna Hermina Vasilon și dnii Dr. Teodor Roxin și Iuliu Giurgiu. Seria jocurilor naționale românești se va deschide cu »Brăulețul«, jucat de dșoarele: Steluța Suci, Anicuța Pop, Zenuța Popovici, Angela Radovan, Georgina Pop și Aurica Burdan.

Se va juca apoi »Zuralia« de dșoarele: Livia Vătan, Aurica Burdan, Sidonia Ursu, Viorica Ursu, Mărioara Trailescu și Florica Crișan.

»Invărtita« va fi jucată de dșoara Aurelia Păcurariu cu dl Dr. Crișan și dșoara Florica Crișan cu dl Dr. Cupu.

Dl Dr. Antoniu Bogdan din Timișoara va cânta doine cu fluerul, o plăcere aleasă pentru publicul arădan, căci cine a auzit odată cântând pe dl Bogdan, nu-l mai poate

uita. D-sa întrece în arta aceasta pe toți păstorii munților.

Ceiace va fi senzațional la Arad, cu prilejul acestor petreceri, va fi fără îndoială grupul fermecător de fetițe între 8—12 ani, douăsprezece apariții pitorești, toate îmbrăcate la fel în mult sărbătoritul port de pădurence, din ținutul Hunedoarei.

Este o idee ingenioasă, concursul gingaș al copiilelor, cari încă de mici se obișnuiesc a prinde dragoste pentru portul și jocul națiunii lor, alipindu-se totdeauna exercițiului operei de binefacere, în interesul cărora își dau osteneala; lucru care în sufletul unui copil prinde adânci rădăcini, astfel că, cu atât vor fi mai frumoase apoi roadele de mai târziu. Concursul copiilor în împrejurarea aceasta e o contribuție nouă în educația culturală, unde trebuie mai mult ca ori care alții să folosim toate elementele.

Fetițele vor juca întâi »Hora« în trei figuri, în ordinea următoare: Lily Ardelean, Jeni, Stela și Silvia Herbay, Letiția Ispravnic, Stela și Ionel Moldovan, Florica Pop, Florica Raicu, Zoe și Zeno Rozvan, Elvira și Hortensia Trailescu și Tulia Vătan.

»Brițul« îl va juca: Zoe Rozvan, Florica Raicu, Ionel Moldovan, Stela Moldovan, Zeno Rozvan, Tulia Vătan și Hortensia Trailescu.

Și în sfârșit »Banul Mărăcine« jucat de: Lily Ardelean, Tibi Herbay, Tulia Vătan, Stela Herbay, Stela Moldovan, Florica Raicu, Hortensia Trailescu, Jeni Herbay, Florica Pop, Titi Ispravnic și Elvira Trailescu.

Repetițiile, ce s'au făcut până acum, cu jocul copiilelor a fost o adevărată încântare pentru toți spectatorii.

După încheierea jocurilor acestora se va aranja un frumos tablou vivanț în care vor figura toate fetele și fetițele, în acordurile line ale fluerului.

Astfel întocmit programul Matineului așa de bogat, variat și nespun de atrăgător, tocmai pentru jocurile românești și frumoasele porturi naționale, va fi numai o introducere pentru splendidul bal de a doua zi, Joi seara, 9 l. c. care rezervă frumoase și plăcute surprize pentru întreaga societate românească de pretutindeni, a cărui loc de întâlnire va fi de data aceasta la Arad.

Un comitet de doamne și domni cunosători în materie va premia cele mai frumoase porturi originale, dela bal, porturi cari apoi vor fi fotografiate și reproduse de excelenta noastră revistă literară, »Luceafărul«.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;
Supraveghiere medicală continuă (constantă). —
Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical
Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Dl Aurel Popovici și Ferrer.

— Observări în trecut? —

Monarhistul domn Aurel C. Popovici, în a cărui minte în timpul din urmă stăpânește o completă anarhie, găsește cu cale să ne muștre acum pentru articolele publicate cu privire la Ferrer. Spre a mai calma nervii marelui cugetător politic, îi aducem aminte, că articole la fel s'au publicat și în ziarele »nerăsvrățite«, în cari eminenta secătură Ion Scurtu îi cântă dlui Aurel C. Popovici osanale. Dl Popovici n'a avut însă vreme să se indigneze de acele articole. Probabil ca să nu-și supere pigmeii cari i-se închină. Când te închini dlui Popovici, poți fi cât de mărginit, ești totuși o personalitate. Sau poate dl Popovici n'a citit articolul de fond publicat în nr. de Sâmbătă 2 Octomvre 1910 în »Minerva«? E un articol cu o ilustrație grozavă. Umbra amenințătoare a lui Ferrer plutește de-asupra palatului regal din Madrid, ridicând brațele în semn de amenințare.

Articolul intitulat »Aniversarea unui asasinat« este următorul:

S'a mplinit un an de când Francisco Ferrer, Intemeietorul Școlii Moderne în Spania a fost executat militarmente, după ce a fost judecat tot militarmente. În disprețul celor mai elementare forme ale justiției, lângă zidurile fortăreței Montjuich, acolo unde au pierit în mod sumar foarte mulți din reprezentanții ideilor libertare din această țară.

E vie în amintirea tuturor protestarea mondială ce a provocat-o această executare a unui om care nu avea altă crimă decât aceea că încarna o idee modernă, culturală și socială ce amenința prin cea forță titanică și teribilă pe care o concentrează o idee mare și curată, edificiul putred al unei organizații senile.

Reprezentanții muncii sub ambele ei manifestări, lucrătorii și intelectualii din lumea întreagă, chiar acei cari nu împărtășesc ideile revoluționare și curentele de extrema stângă, dar care au respectul ideii și mai cu seamă al vieții omenesti, cari au cultul justiției și nu înțeleg să înmormânteze o idee ucigând pe acela care o reprezintă, au vestejit cu energie actul asasinului, cabinetului Maura și au înfierat Spania oficială.

Franța nobilă și generoasă, al cărui temperament nervos și sensibil se irită și reacționează în fața marilor justiții sociale, a tresărit de indignare în fața acelei crime și în străzile Parisului au murit oameni, protestând contra asinării lui Ferrer.

A trecut un an dela execuția lui Ferrer, timp în care atmosfera s'a limpezit, în care patimele s'au domolit, deci cu mintea senină, fără predominarea nervilor se poate examina acest celebru proces politic și social.

Europa are o cunoștință vagă și prea generală despre ce le ce se p trec în Spania.

De acela pe când firile mai apinse, cu convingeri libertare se agitău și protestau contra actului sângeros al cabinetului Maura, mulți partizani severi ai ordinii și ai actualei alcătuirii sociale, în neputința de a putea bănui un guvern constituțional capabil de o crimă pentru a ucide o idee, au așteptat să vadă explicațiile pe cari le va da guvernul spaniol în această chestie. Căci guvernul spaniol afirmă că are acte doveditoare, probe sdobtoare, din care reiese că Ferrer este autorul moral al revoluției din Bar-

*) Firește d. Popovici își va primi răspunsul cuvenit, de îndată ce se va fi răsuflat și ce-a mai nouă serie de rodomontade.

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Rét
din Marnóvárhely,
(Plata Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte excedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

celona, ba că a și fost văzut luând parte activă la această răsvrătire...

*

Amicii lui Ferrer au afirmat că executatul din Montjuich, nici nu era propriu zis un socialist, în nici un caz un anarhist propovăduitor al propagandei prin fapt, ci un filozof adept al doctrinei pozitiviste, un liber-cugetător, un original și activ pedagog.

Acum, după un an să vedem cine a făcut dovada afirmării lor.

Amicii lui Ferrer au publicat broșuri în care schițează biografia acestuia, arată evoluția lui intelectuală, doctrina și credințele lui, stabilesc, apoi rolul și poziția lui Ferrer față de elementele stăpânitoare ale Spaniei, dovădind că el nu a fost decât un apostol și un pedagog social, un renoator care luptă pentru a elibera inteligențele de sub jugul catolicismului ce în această țară exercită de fapt o putere temporală și mai cu seamă amici și admiratori ai lui Ferrer stabilesc că el a fost cu totul străin de mișcarea incendiară din Barcelona.

Ferrer care, cu deosebire de cele mai multe elemente libertare entuziaste, impulsive și vizionare, avea simțul acut al realității și era un om practic, își dăse seama, că în actualele împrejurări ale Spaniei, orice revoluție ar fi zadarnică, ar sfârși în martiraje inutile.

Văzuse atâtea revoluții avortate, atâtea conducători surghiuniți sau uciși, atâtea victime stropind cu sângele lor zidurile sumbre ale fortăreței Montjuich!

Marea nenorocire a Spaniei e analfabetismul — 80 de înși la sută cari nu pot scri, nici citi — și autocratismul clerical, care grefat pe temperamentul violent și pasionat al Spaniolului capătă ceva feroce, incompatibil cu banda, iertătoare și altruista doctrina a lui Christos.

Ceea ce trebuie de făcut în Spania — și-a zis Ferrer — e renovarea sufletului și intelectualității poporului, desrobirea spirituală de sub despotismul clerical.

Atunci Ferrer — care moștenise o sumă importantă de la d-ra Meunier, o admiratoare a sa — fondă școala laică modernă, făcu o casă de educație, fondă o ligă internațională pentru educarea rațională a copilăriei sub președinția de onoare a marelui scriitor francez Anatole France și din care făcea parte, între alții celebrul poet Maeterlinck savantul naturalist german Ernest Haeckel și alte personalități cunoscute în literatură, știință, politică și presă.

Ferrer întemeie revista „L'Ecole Renouée” în care formula o pedagogie științifică, capabilă să dea cea mare dezvoltare forțelor intelectuale ale copilului și în genere ale individului.

Școlile moderne fondate de Ferrer se înmulțeau în Spania, cărțile editate de institutul lui erau devorate de public: Ferrer izbise în temelii clericalismul spaniol, acea pervertire a doctrinei lui Christos, brutală, nefundată, despotică, care stăpânește în raga societate spaniolă.

În fața propagandei lui Ferrer clericalismul era neputincios: cum să-i distrugă opera?

Nu era nici un alt mijloc decât distrugând pe inițiatorul, pe factorul cel mai inteligent și harnic, pe cel mai intransigent și neobosit campion al acestei renovări, suprimând pe Ferrer!

Răscoaia prin care poporul spaniol a protestat împotriva expediției din Maroc, a fost prilejul ca Ferrer să fie arestat ca autor al acestei răsvrătiri populare.

Judecat de un consiliu militar, batjocurându-se cele mai elementare proceduri călcându-se în picioare chiar aparențele justiției, printr'un sângeros și tragic caraghioslăc, Ferrer a fost condamnat la moarte și executat.

A murit ca un erou, spunând plutonului de soldați cari trebuiau să tragă în el.

— Copii ochiți bine! Nu e vina voastră. Sunt nevinovat. Trăiască școala modernă!

*

Ce au făcut în acest timp de un an oficialii cari au ucis pe Ferrer!

Nu au adus nici o dovadă, dar absolut nici una, cumcă Ferrer a fost autorul răscoaiei din Barcelona!

Rămânând stabilit că în Spania veacului al XX-lea, în această țară bătrână, intrată în decopunere, care sub aparență modernismului și a vieții constituționale ascunde dictatura clericală din vremea lui Carol Quintus, un om a fost ucis pentru a se ucide o idee.

Se poate o crimă mai monstruoasă față de civilizația noastră care garantează libertatea culturilor și ideilor? S'a creat un martir filozofiei pozitive, s'a creat o forță acestei filozofii, căci ce emoționează și convinge mai puternic ca drama martirajului.

Ce are de observat monarhicul aristocrat român la acest articol? De ce nu s'a revoltat când el s'a publicat în ziarul „Minerva”, care îi popularizează, prin prizma inteligenței lui Scurtu, teoriile? D. Popovici vede însă paul din casa vecinului, fără a vedea infecția și gunoiul din propria lui casă. Numai cât din punct de vedere al moralei, această licență nu se permite nici celui mai aristocrat dintre vlăstarele acestui popor de țărani obidiți, cari au aflat că Ferrer a fost prieten al mulțimei ingenunchiate.

Scrisori din București.

Țăranii și alegerile. — Un manifest. — Școala de adulți din Sinaia. — Un prieten al culturii. — Acuzări în contra magistraților din Iași.

București, 31 Ianuarie.

În urma frământărilor din ultimii ani, chestia țărănească s'a discutat mult și s'au pus la cale o serie de îmbunătățiri. Dacă măsurile luate nu și-au ajuns toate scopul, cauza este că la facerea noilor legi n'au fost reprezentați și oamenii țărănimii, cari, cunoscând nevoile săteanului, ar fi avut multe de spus și multe greșeli s'ar fi îndreptat. Vina, firește nu este numai a claselor suprapuse, ci și a țărănilor, cari nu s'au folosit de drepturile, pe cari li le garantează constituția. Acum se pare însă că a sosit ceasul când, treziți din amorfie țăranii vor ști să-și facă datoria față de ei înșiși. O vie mișcare se observă printre învățătorii și preoții dela sate, cari vor ca în actuala luptă electorală țăranii să nu mai dea voturile decât adevăraților lor reprezentanți, cari îi cunosc și le cunosc nevoile și aspirațiunile.

În acest sens mai mulți învățători și preoți au lansat un apel-manifest, în care între altele cer ca țăranii să fie lăsați să-și aleagă liberi și neinfluențați de nimeni pe reprezentanții lor în parlament. „Să nu uităm — zice manifestul — că votul fiind secret, ne putem manifesta așa cum crede conștiința noastră, fără nici o teamă de amenințări. În fața urnei, cu cuget drept și curat să votăm pe aceia, cari ne înțeleg, ne iubesc și credem că ne vor apăra nevoile. Încălziți de această sfântă datorie, să luminăm pe săteni asupra drepturilor cetățenești, de cari să uzeze cu prilejul apropiatelor alegeri, fără a se lăsa ademeniți și corupți ca până acuma. Lucrând astfel vom face o mare faptă patriotică, iar țăranii nu vor avea în minte numai pe veșnicul „vrem pământ”, ci vor avea privirile ațânte la cei 38 de luptători pentru drepturile lor”.

Deschiderea școlii de adulți din Sinaia s'a făcut cu o deosebită solemnitate. La cursul de deschidere au asitat un mare număr de cetățeni al celei de a doua Capitale, precum și mulți ucenici și băieți de prăvălie veniți să-și

completeze studiile. După primul curs, d. G. D. Mugur a anunțat programul acestei școale menite a aduce atâtea roade binefăcătoare. Totdeodată harnicul director al acestei școale mulțumi celor cari au dat sprijinul material și moral pentru realizarea acestei frumoase idei. În primul rând a mulțumit dlui G. Manolescu, care, ca un adevărat părinte al orașului, a înțeles nevoile populațiunii și a înțeles că singură școala este aceia, care va putea să ridice starea culturală și materială a locuitorilor. Dânsul a stăruit pe lângă consilierii comunei să voteze chiar o anumită sumă, din care să se împartă premii acelor adulți, cari vor dovedi mai mult progres în studii.

Pe lângă obișnuitele studii ce se predau în școlile de adulți, în școala din Sinaia se va da o deosebită importanță muzicii și gimnasticii. Tot grație sprijinului dlui primar Manolescu, s'a înființat pe lângă numita școală și o societate culturală, care cuprinde trei secții: Muzica instrumentală și corală, pompieri, petreceri și excursiuni. D. Manolescu a propus consiliului comunal să aprobe ca din fondurile comunei să se cumpere toate instrumentele pentru fanfară și toate obiectele necesare secțiunii pompierilor, cari vor face exerciții de două sau trei ori pe lună. Astfel, grație stăruințelor unui om de inimă vom avea la Sinaia admirabile cursuri de adulți și o societate românească de sport și cultură, societate care de sigur va rivaliza cu cele multe ale streinilor de pe valea Prahovei.

Se cunoaște senzația care a produs-o nu de mult acuzația adusă unor magistrați, că nu și-ar fi făcut pe deplin datoria. O nouă discuție, care amenință să ia proporții mari, s'a încins acum în jurul declarațiilor dlui Scarlat Popescu prim-procuror, care, în procesul intentat contra Fișereștilor pentru călcarea dispozițiilor legii privitoare la trusturi, a avut față de magistrații dela Curtea de apel din Iași câteva cuvinte grave.

Jidanul Froim Fișer, contrar dispozițiilor legii în vigoare a luat, prin oameni interpuși, peste patru mii de hectare de pământ în arendă. Pentru acest fapt a fost dat în judecată, condamnat la închisoare și la o amendă de peste 20 de mii de lei. Arendașul evreu a făcut apel. Curtea de apel din Iași având față de el prea multă indulgență, primul-procuror d. Scarlat Popescu, indignat, a spus că trebuie să fie ceva la mijloc. Se afirmă chiar că primul procuror ar fi zis că magistrații ar fi fost corupți prin bani ovreiești. Firește, acuzațiunea aceasta este cât se poate de gravă. Declarația dlui Scarlat Popescu ar însemna că Magistratura este penală, că dreptatea se vinde celui dintâi venit, care oferă un preț mai bun.

Între magistrații din Iași domnește din cauză aceasta o vie agitație. Ei vor cere ministrului de justiție să facă o anchetă spre a se vedea întru cât acuzațiunile sunt îndreptățite. Căci asupra magistraturei nu trebuie să planeze nici o bănuială. În orice caz sentința favorabilă față de jidanul care a nesocotit legea a produs o mare nemulțumire în opinia publică. Poate magistrații vor fi fost prea indulgenți. Dar a-i acuza că au luat mită, asta e ceva grav. Agitația magistraților este deci foarte motivată. Să nădujduim că, spre cinstea acestei magistraturi, ancheta ce se va face va dovedi că dl Scarlat Popescu a rostit acele cuvinte într'un moment de indignare, văzând că nu se pedepsește străinul călcător de lege. Membrii curții de apel din Iași se vor întruni zilele acestea spre a lua în comun o hotărâre în ce privește demersurile ce le vor face.

Corespondent.

Am onoarea a atrage atențiunea on. public asupra noului meu atelier cu instalații electrice, pentru tâmplăria **Edificiilor și mobile** în care primesc orice lucrări din ramul acesta. Scopul de căpetenie mi-e să furnizez cele mai bune lucrări, pe lângă prețuri ieftine și serviciu cu lant.

Depozit permanent de mobile gata. Cu stimă: **SZÉLES SÁNDOR, tâmplar artistic.** Oradea-Mare, Hármas-tca 5—7. Telefon Intra și extra urban 992.

Dela Români din Bistrița.

Reuniunea femeilor române. — O excursie a studenților năsăudeni. — Concertul Reuniunii de cântări. — Comitetul filial al fondului de teatru din Bistrița.

Bistrița, 1 Februarie.

Doamnele Române din Bistrița au început de un șir de ani să fie o zi din prejma Crăciunului când împart haine și mici ajutoare între săraci. Anul acesta însă ziua asta nu s'a mărginit numai la hăieții săraci de școală, ci au fost ajutoare și băirini lipsiți de mijloace. Această serbare e de mulțumit în primul rând dărnicei publicului român din Bistrița și stăruinței doamnelor cari necrușând nici o osteneală au umblat cu colcte la cei cu dare de mână adunând banii de trebuință.

Ținem să remarcăm că femeile române de aici sânt pe cale de-a se constitui într'o reuniune ale cărei statute circulă acum pe la familii.

De Crăciun studenții gimnazului din Năsăud au venit cu colinda la Bistrița și umblând pe la casele oamenilor au adunat o sumă frumoasă de bani în favoarea mesei studenților. Părat numai de vremea scurtă ce le sta la îndemână și care nu i-a răbdet să treacă pe la toată lumea.

Reuniunea de cântări a arajat de anul-nou un festival în sala dela »Gewerbeverein« care a atras un public numeros nu numai din localitate, ci și din Năsăud, Beclean, Borgo-Prund, Dej, Teaca și alte localități megieșe.

Programul seratei s'a deschis cu colinda »Trei păstori« de Gheorghe Dima și »Peste deal« de Vidu. În cea din urmă solul de tenor a fost susținut de dl Dr. Victor Moldovan, care a cântat cu multă căldură și mădiere. În punctul doi nuanțele de forte și piano au fost redade cu multă precizie în »Auzi valea«, cântată de dnii dr. I. Pop, V. Moldovan, S. Varna, E. Mureșan, Gh. Tiff și E. Rebrean cu E. A. Chiffa.

În comedia »Milionul« diletanții s'au întrecut unii pe alții și multe scene drăguțe au fost aplaudate frenetic din partea publicului. Au captivat plăcerea publicului »Toamna« de Mendelssohn și »Patia rîndunelor« de Massini, cântate de dna Dr. Pop și Elena Chiffa, fiind acompaniate cu măiestrie de dl Hermann Klee, dirigentul reuniunii. Atât doamna Pop cât și dna Chiffa au stors aplauze furtunoase publicului prin execuția maestră a celor două cântări, iar cea dintâi prin sopranul voluminos și bine pronunțat ne-a făcut să credem că a trecut de mult hotarele între cari se mișcă o cântăreață diletantă.

Diletanții cari și-au dat concursul la reprezentarea piesei »Soare cu ploaie« achitându-se frumos de rolurile lor, atât ca dicțiune cât și ca mimică, au întâmpinat plăcerea sinceră a auditorului — care i-a răsplătit cu aplauze înțeleșe.

Acelaș efect l'a făcut și punctul de cor mixt în »Fugi încolo vino-n coace« și domni cu doamnele cari au cântat în instaneul »De anul nou« de domnul E. Chiffa.

Dl I. Lazar în »Moartea lui Fulger« de Coșbuc a fost mult aplaudat. Ne pare rău însă că în locul punctului 8) »jocuri spaniole« nu s'au ales jocuri românești, cari pe lângă frumuseța și pitorescul lor mai aveau prilejul de a fi și popularizate — în felul cum se practică și în alte părți locuite de Români având mai ales la îndemână și pe domnul inginer Caudele care a avut bînătatea să se ofere singur pentru instruire.

Succesul festivalului e de atribuit în primul rând comitetului filial al fondului de teatru care în colaborare cu reuniunea de cântări a pornit o

mişcare frumoasă printre Români din părțile locului. Dl președinte al comitetului teatral Dr. V. Pop a ales singur punctele programului și a condus în persoană repetițiile diletanților.

Dl dirigent al corului H. Klee deși străin de neamul și credințele noastre a lucrat cu un zel vrednic de tot respectul și cu multă înțelegere pentru muzica noastră, la instruirea corului, inaugurându-și printr'un frumos succes activitatea în fruntea »Reuniunii de cântări.«

Cor.

Cu prilejul numirii lui Dr. Gheorghe Popa de Jude la Tribunal.

»Amicus Plato, magis amica Veritas«. Noi, toți câți sântem sinceri și desinteresati membri ai partidului național român, sântem în mod firesc și amicii de principii ai celor ce reprezintă năzuințele acestui partid; de îndată ce însă vre-unul din »amicii« noștri, ajung covârșiți de sentimente egoiste, în mod latent și dezertează din tabăra noastră, nu ne mai este amic.

Așa am pățit-o și noi cu dl Dr. Gheorghe Popa, îl credeam sincer aderent al partidului nostru, așa l-a crezut și partidul național, când în numele partidului dl Dr. Ștefan Pop, la adunarea dela Iosășel i-a încins »sabia de căpitan«, — și l-am primit de candidat, iar conferența națională la ratificat.

Noi am luptat cu cinste, cu cinste am căzut și cauza căderii noastre nu a fost tradarea ori lașitatea vre-unuia dintre gregari și căpitani. Steagul nostru însă nu s'a plecat, nu ne-am pierdut nădejdea în viitor, respingem deci cu indignare declarația dlui Dr. Gheorghe Popa — nedeșmințită — din »Aradi Közlöny«, că de aceia a dezertat pentrucă s'a convins că drumul pe care mergem nu e bun.

Nu ne identificăm deci nici cu dl Dr. Popa nici cu amicii lui de acum, cu Mangriștii, și dacă regretăm ceva, e că ni-am înșelat în el toți aderenții sinceri ai partidului național român, — că ni-am înșelat și noi precum s'a înșelat și însuși partidul național.

Nu avem deci răspunderea pentru un dezertor din tabăra noastră și regretăm că l-am crezut de al nostru. Vedem că a fost un om slab de înger, care după o scurtă luptă a și retras și trecut în tabăra străină, — probabil fiindcă egoismul a prevalat în dânsul. Meargă deci dl Gheorghe Popa alătura cu Mangra și ceilalți de o pănură cu el, — noi vom urma calea partidului național român, căci noi avem tăria de a lupta și nădejdea că pe calea aceasta trebuie să ajungem la scop odată.

Hălmașiu, la 2 Februarie 1911.

Cornel Lazar președintele clubului electoral din cercul Iosășel. Dr. Teodor Pap, secretar, membru ai partidului național: Enea A. Joldea, Dr. Ioan Robu, Emil Rusu, Nicolae Robu, Petru Iohaș, Miron Indriaș, Adam Dragoș, Mihail Vidu, Alexandru Teaha, Partenie Dragici.

INFORMATIUNI.

A R A D, 4 Februarie n. 1911.

— Un studiu despre alegerile din Ungaria. Cunoscutul publicist Scotus Viator (R. W. Seton-Watson) și-a terminat studiul său despre »Corupție și reformă în Ungaria«, care a apărut în Londra zilele aceste sub titlul »Corruption and Reform in Hungary, a study of Electoral Practice — bey. R. W. Seton-Watson. With numerous documents. — London, Constable et Co, 1911«.

Studiul acesta serios, asupra căruia vom reveni în numărul de Luni, cuprinde o dare de seamă amănunțită asupra alegerilor din 1910, scrisă pe baza de experiențe proprii și documente originale.

— Volnicie în Socodor. Români din Socodor se vede a fi înțeles cei dintâi pilda fraților din Galați, cari, văzându-se nesocotiți de autorități la alegerea de primar, i-au zădărnicit ținerea, plecând cu toții dela locul de votare. La alegerea reprezentanței care a avut loc în 26 Ianuarie au procedat și ei întocmai, dând astfel cea mai frumoasă pildă de demnitate națională.

Alegerea era așteptată cu multă nerăbdare din partea alegătorilor cari au hotărât să iee lupta cu toată energia față de teroarea administrativă și s'au unit toți alegătorii cinstiți contra ciracilor fibirăului și ai contelui Wenckheim. Candidatul Românilor era vrednicul naționalist Gheorghe I. Otavă, iar al părții adverse vechiul primar și unealtă a fibirăului Mihai Ardelean.

Cererea obștii a fost adusă la cunoștința autorităților și'n ziua alegerii des de dimineață s'a adunat la primărie un mare număr de alegători — cum nu se obișnuise niciodată mai înainte. Faptul care atrăsese atâta lume era ușor de ghicit, căci era evident ca administrația să abuzeze și aci de putere și să desconsidere voința poporului, cum s'a și întâmplat.

Alegerea s'a început pela nouă clasuri, când solgăbirăul care prezida alegerea a publicat poporului lista candidaților între cari nu era cel dorit de naționaliști. În lista oficială se luase fostul primar, un cumnat al acestuia și un Ungur. Publicarea listei a fost primită de mulțimea alegătorilor cu un murmur de nemulțămire și aceasta era să treacă într'o adevărată tulburare, când un bărbat de încredere al Românilor a ieșit din primărie și s'a adresat poporului cu următoarele cuvinte:

— Fraților, dorința obștească n'a fost luată în seamă de domni dela putere, și cel pe care l'am fi dorit noi nu e pus pe listă prin urmare nu mai avem ce căuta aici. Să plecăm deci acasă. — Și conduși de vorbele cuminți ale fruntașului român, mulțimea alegătorilor a părăsit locul de votare și s'a împrăștiat în sat lăsând terenul liber minorității contrariilor.

După plecarea naționaliștilor s'a început alegerea și dintre 118 voturi ale alegătorilor lipsiți de vrednicia care ședează așa de bine celor ce pleaseră dela urnă în conștiința dreptu-

Schimbare de birou de arhitectură.

Arhitectul

Maszni János

și-a transpus biroul tehnic

în Arad, strada Szent István nr. 7. (Casa proprie).

Primește tot felul de lucrări de birou și execuște de branșă arhitecturii. Pregătesc planuri în stilul cel mai modern. — Servesc cu orice explicații privitoare la arhitectură. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu stimă

Maszni János, arhitect.

rior lor, — 106 s'au dat pentru vechiul primar, iar restul s'au împărțit între cumnatul acestuia și candidatul ungar.

Din alegerea celorlalți slujbași ai reprezentanței reese că candidarea s'a făcut cu tendința evidentă de a zdrobi falanga naționalistă, căci primarul ales și tutorele sunt irăți și în baza legii slujbașii comunei nu pot fi între sine înrușiți, prin urmare alegerea nu e validă. Dealtcum românii au și înaintat protest contra ei.

— **Maghiarizarea numirilor de localități.** La ministerul de interne s'a lucrează cu o grabă înfrigurată la maghiarizarea numelui localităților românești. Prin aceasta s'a fintește distrugerea compl. tă a tradițiilor noastre legate de aceste numai, cari prin originalitatea lor păstrau ceva din luptele de snădăjduite ale strămoșilor noștri de pe aceste plaiuri. După maghiarizările operate în Ardeal, Bihor și Torontal plaga aceasta s'a coborât și asupra țării *Banilor*, din Carașul-Severinului, căci cel mai nou rescript ministerial publică maghiarizarea numirilor din acest comitat.

Pentru a da măcar o palidă icoană a acestei manii de maghiarizare reproducem câteva din numirile deșuchiate cari vor înlocui frumoasele numiri românești de până aici.

Sânt cele mai ilustre specimene de mentalitate ungurească.

Bârna a fost schimbată în Barnafalva, Dragomirești în Dragomir, Herendiești în Herés, Satu-mic în Lugoskifalu, Giurești în Gürösd ș. a. În multe locuri însă numirile sânt aproape ridicule.

Din slăb. ciuda noastră. Din Porumbac ni-se scrie: Cu prilejul recensământului general, în comuna noastră a fost însărcinat cu munca conscrierii favoritul administrației, preotul gr. cat. Nicolae Giurca. În munca aceasta, părintele Giurca a făcut totul pe placul prietenilor săi dela administrație și registrele de conscriere a trecut numele românești schimonosite, falsificându-le. A scris spre pildă Sztán (în loc de Stan), Szioia, Krecziu (Crețiu), Raduczu, (Răduțiu), Buneszku etc.

Aceasta e pildă ce trebuie s'o deie un adevărat preot român?

— **Alegere de medic în Bran.** Sâmbătă în 28 Ianuarie st. n., a fost alegere de medic în Bran. Ales a fost cu aclamațiune și cu mare însuflețire dl. Dr. George Stoian, originar din Bran și de prezent medic în Ilva-mare. Dl. Dr. G. Stoian e bărbat tânăr și până acum a dat strălucite probe de vrednicia sa.

Felicităm poporul brănean, că a căpătat un asemenea medic.

— **Din temnița Seghedinului.** Gazetei din Brașov i-se scrie: Săptămâna trecută în 25 Ianuarie n. a intrat un nou oaspe în temnița Seghedinului în persoana tinerului comerciant slovac Matia Franczisti, condamnat la 2 luni temniță de stat pentru agitație. Istoricul condamnat d-lui Franczisti e foarte scurt dar cuprinzător. Comuna slovacă Canașița (Antalfalva) de lângă Panciova era în anul 1909 în mare fierbere. Cei câțiva funcționari maghiari de confesiune evanghelică în frunte cu solgăbirăul din Canașița au pretins preotului slovac Ioan Ciaplovici, să predice în biserica slovacă în limba maghiară. Poporul slovac, care constituie majoritatea covârșitoare a comunei, s'a opus acestei cereri nedrepte nevrând să lase pe preotul lor iubit să predice în altă limbă decât în cea slovacă. Preotul Ciaplovici, un bun naționalist slovac, deasemenea s'a opus dorinței celor câțiva șovinști maghiari. Atunci solgăbirăul a făcut arătare la episcopul ev. Scholtz, care la rândul său a dat or-

din preotului să predice în limba statului. Poporul aflând de ordinul episcopului s'a infuriat și mai mult și a cerut și cu mai mare îndărărire respectarea limbii slovace în biserică. Urmasa a fost — după rețeta faimoasă dela Cernovaș — intervenirea jandarmeriei în biserică, suspendarea preotului și pedepsirea aspră a țărănilor „agitatori”. Despre aceste lucruri revoltătoare a apărut în ziarul sârbesc „Branik” un articol, în care s'a condamnat în mod aspru procedarea episcopului și amestecul solgăbirăului în afacerile interne ale bisericii. Atât a fost de ajuns, ca procurorul să făuriască din articolul publicat delictul „agitației” iar curtea cu jurați, din Seghedin să condamne în Februarie anul trecut pe autorul articolului, dl. Matia Franczisti la 2 luni închisoare de stat și 200 cor. amendă în bani. — *re.*

— **Gustav Thalman**, fost prefect al comitatului Sibiu și „Comes Saxonum”, a răpauzat în Sibiu, Miercuri, în vârstă de 70 de ani.

„Tel. Român” din Sibiu apreciază activitatea lui în următoarele cuvinte:

Cu el dispăre din orașul nostru o personalitate marcantă, simpatică, stimată și iubită de toți câți l-au cunoscut. Și l-au cunoscut întreg Sibiuul! Iar compatrioții Sași pierd în el pe unul dintre cei mai luminați fii ai neamului lor. Atât ca oficiant, pus în serviciul publicului, cât și în contactul particular cu oamenii, decedatul era foarte prevenitor, imparțial, drept și corect în toată privința. Și tocmai pentru aceste înalte și frumose calități ale sale, Românii din comitatul acesta l-au salutată cu bucurie în postul de vicecomite al comitatului, la anul 1883, și l-au primit cu mare încredere și ca comite suprem, la anul 1891, iar în anul trecut, când la propria sa cerere a fost trecut la pensie, au regretat din inimă îndepărtarea lui din fruntea comitatului nostru, ale cărui destine le-a condus cu mult tact și cu multă pricepere“...

— **Examenul de maturitate în Austria.** O hotărâre însemnată a luat Reichs e band der Oeserrschis hen Mittelschulvereins în adunarea sa din zilele trecute ținută în Laibach. Au participat la adunare Nemți, Boemi, Poloni, Sloveni, Italiani și Sâbo-Croați. În ultima zi a sesiunii s'a prezentat adunății un proiect pentru ștergerea examenului de maturitate. În anul trecut a fost deja atinsă chestia aceasta, nu s'ajuns însă până în punctul rezolvirii. Acum fiind propusă de referent și mai ales, fiindcă examenul de maturitate (bacalaureatul) a degenerat, devenind o formalitate goală — dupăcum se spune în apele, ramâne numai ștergerea și a formalității. La votare a fost primit proiectul aproape cu unanimitate.

— **Ancheta din comitatul Huniedoara.** Ancheta deschisă de ministrul de interne a dat de multe neregularități și abuzuri administrative și în orașelul Hațeg. Sânt mai mulți funcționari implicați. Nu s'a pornit încă cercetare disciplinară împotriva lor, ceea ce însă se va face cu terminarea anchetei.

— **„Transsylvania”.** Aceasta bancă de asigurare a luat cu începerea acestui, afară de combinațiunile ei numeroase de asigurare de până aci, încă și asigurarea de pensuni și asigurări cu parte la câștig în programul ei de operațiune. Facem atent publicul cititor asupra înșertăunii din numărul de azi al institutului nostru de asigurare din patrie, recunoscut deosebit de culant și avantajos.

— **Rectificare.** Din lista, mulțumită publică din „Tribuna” nr. 13 a rămas afară dl. Pompiliu Predovicu preot în Vingard care a susprăsolvit 2 cor.

— **Sambuloff «trădător de patrie»?** Din Sofia se anunță că fostul ministru Naciovici, într'un articol de polemică, acuză pe fostul dictator Sambuloff de trădare de patrie.

Povesteste că, acum 16 ani, trimisul special al ziarului vienez „Neue Freie Presse” în serbările încoronării țarului Nicolae, la întoarcerea sa dela Petersburg, i-a afirmat că a is-

butit să vadă niște documente foarte importante, păstrate în arhivele ministerului de externe și cari făceau dovada netăgăduită a unei trădări din partea lui Sambuloff.

Anume, dictatorul de pe vremuri al Bulgariei, oferea Rusiei ca, pe prețul câtorva milioane, să detroneze pe principele, azi regele Ferdinand.

— **Reprezentăția de teatru a tinerimii din Pârnea.** Duminică în 5 Februarie nou tinerimea română din Pârnea-Arad aranjează o reprezentație de teatru, împreună cu jocuri naționale. Se va da comedia „Sărăcie lucie” de I. Vulcan și se vor juca, de un grup de tineri, jocurile bănățenești Dunărica, Mazăricea și Hora Severinului. Tinerii vor îmbrăca frumosul port românesc dela Oravița. Petrecerea va avea loc la „Casa națională” și se începe la ore 8 seara.

La petrecerea asta să se considere invitați toți Românii de bine. Invitări speciale nu se fac.

Salutăm cu căldură semnele tot mai evidente de o pornire socială sănătoasă ce remarcăm în vremea din urmă la populația românească din aceste cartiere ale Aradului.

— **Romanul regelui George al Angliei.** Membrii caselor domnitoare de multe ori sânt siliți în urma situației să se despartă de sentimentele cele mai dragi, cele mai omenești, îmbrăcând haina rece a formalismului. Nu arareori se aude, că cutare fiu de rege aprins de frumusețea unei femei partașe societății noastre, trebui să-și calce sentimentele în interesul casei domnitoare, care are aparența intereselor țării.

Și te revoltă câte odată împotriva acestor formalități, — cuprinzându-te mila pentru nefericitul fiu de împărat, căruia nu-i este dat să fie partașul plăcerilor omenești. Rațiunea de stat îl oprește.

Și este atât de înduioșător romanul regelui George al Angliei puternice.

Pe timpul, când era numai duce de Jork și nu moștenitorul tronului, — căci trăia încă fratele său mai mare, ducele de Clarence — îi plăcea mult siugurătatea, pe care credea că o găsisse în liniștea insulei Malta, în adierile molatice ale palmierilor. Trăia aici mulțumit cu sine. Dar nu peste mult apariția fermecătoarei Miss Doris începuse să-i stăpânească sufletul, să-i alunge mulțămirea aceia lăsându-i în loc neliniștea dragostei pătimase. Și nepregătând mult a luat de soție pe fica amiralului Wilson, cu care își ducea viața în liniștea fericii reciproc, retras de sgomotul asurzitor al vieții de oraș și ascuns privirilor lacome și răutăcioase ale oamenilor. Și împreună cu cei doi copii credea că vor duce până într'un sfârșit viața începută.

Dar... și aci e tragicul vieții. Murind fratele său, el a fost designat de urmaș al tronului. Regina Victoria i-a spus că interesele statului (nu și ale casei domnitoare?) pretind, ca el să se însoare cu mireasa fratelui său răposat, cu principesa Maria Teck. Iși poate închipui fiecine starea prințului Gheorghe! Și a istorisit întreaga viață pe care o iubește și pe care nu e în stare să o părăsească. Dar interesele mai înalte nu iau în considerare sentimentele omenești. Planul reginei Victoria trebuie să se împlinească! Și s'a împlinit. A chemat la curte pe soția morganatică a prințului și vorbindu-i două oare și mai bine despre chemarea soțului ei, a înduplecat-o să-și părăsească bărbatul. S'a retras cu copii ei într'un loc ascuns blăstămând soarta care i-a răpit bărbatul.

Și se spune că de atunci regele Gheorghe a uitat ce este zâmbetul.

Cu toate desmințirile oficioase date de cabinetul curții regale știrile aceste se susțin. Și nu le va putea nimici nici sentința în orice caz favorabilă regelui, care va oșândi pe scriitorul, care le-a dat publicității. Vor rămânea ca un docu-

ment viu al pușinei fericiri ce este împreună de atâtea ori cu gloria unui domnitor.

x **Nou magazin de ceasornice și juvaere** în strada Ion-Weitzer, edificiul școlii de fete. Serviciu prompt. Reparaturile ceasornicelor se efectuează pe lângă garanție. Cu deosebită stimă solicit sprijinul publicului, **Vogel Laszlo**, giuvaergiu și ceasornicar în strada Ion-Weitzer.

Mișcare culturală și socială.

— **Petrecerea reuniunii „Crucea Roșie” din Făgăraș.** La 1 Februarie st. n. s'a ținut în salele casei comitatense petrecerea îndatătă a reuniunii „Crucea Roșie” din Făgăraș. Reuniunea aceasta este internațională, adică toate popoarele din Monarhia Habsburgică sunt părtașe la ea. Scopul reuniunii este, că în timp de război din banii adunați, să se ajute soldații răniți în bătaie, fără deosebire de neam și de lege.

Afară de aceasta, din venitul petrecerilor în fiecare an reuniunea împarte și ajutoare la copiii săraci, fără deosebire de naționalitate. Așa în anul trecut au fost împărțiți peste 40 copii de români cu ajutoare.

Scopul urmărit de reuniune este deci curat umanitar și de binefacere.

Petrecerea din 1 Februarie a succedat peste așteptare. Salele comitatului au fost în înțelesul adevărat al cuvântului țesute de cel mai ales public din toate naționalitățile.

Românii având în vedere scopul nobil, încă s'au prezentat în număr foarte frumos. Invitățile au fost făcute în trei limbi: românește, ungurește și nemțește. S'a jucat *Hora*, *Hafegana* (Invărtita) și *Sârba*. În decursul pauzei muzica lui Russu a cântat mai multe cântece românești. Petrecerea a avut deci un caracter internațional, potrivit reuniunii și publicului participator.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eisz. Poarta II.
Consultații de la orele 8-12 a. m. și 3-6 d. n.

ECONOMIE.

Memento.

La Brad se continuă pornirea economică, pe care nu o poate aproba nici un Român, ce-și dă seama de importanța organizației economice clădită pe temelii naționale.

În vreme ce »Pesti Hirap« scriind despre enunțările dela Arad a contelui Tisza, spune clar, ca interpret al opiniei publice ungurești, că războiul între Români și Unguri »trebuie să curgă înainte până când superioritatea economică și culturală (a Ungurilor) nu va fi zdrobit deplin pe Români — se găesc între noi oameni, de sigur ori navi ori de rea credință speculativă, cari încearcă să coopereze pe teren economic cu puterea ungurească.

La Brad un forestrier, de sigur unghur făcut și nu născut — *Michalus* cum se numește — a lansat ideea unei astfel de cooperări economice, stăruiind pentru înființarea unei Reuniuni economice în Zărand, care să ocrotească de-o potrivă și interesele ungurești și interesele românești.

Zărandul e înainte de toate românesc. Cei câțiva funcționari și speculanți străini nu pot fi luați în considerare la cooperări economice.

Cu toate acestea s'a găsit un român, care a putut fi dus pe ghiață, ca să spri-

jinească această acțiune a forestrierului *Michalus*. Acest român e profesorul de gimnaziu dl *Dr. Pavel Oprisa*, a cărui nume de atâtea ori l-am cetit în vremea din urmă.

În pornirea nenorocită a dlui *Dr. Oprisa* noi nu vedem rătăcirea unui om, ci vedem continuarea unei porniri, ce în timpul din urmă tot mai mult se afirmă în viața noastră publică.

Și la Reghin, și Sibiu și la Orăștie și Lugoj și ca și la Vad și în mulțimea de sate românești — vedem începuturi de cooperări economice cu elemente străine de neam și aspirațiile noastre.

Pericolul residă în argumentația că »banul și munca economică e internațională« — ca da pildă arta.

Tocmai acum asistăm la răsvrătirea sentimentului jignit prin încercarea de-a sluji scena românească artei jidovești și ceea ce la Iași din România să argumentează cu »internaționalismul artei« să încearcă să poată fi argumentat și la noi cu »internaționalismul economic«.

Pericolul e cu atât mai mare cu cât procesul e lent și acțiunile întreprinse întotdeauna își găsesc explicații și justificări cu tendințele ori cu împrejurările locale.

Cine vrea să știe că înrejurările locale de ici și de colo în totalitatea lor dau complexul vieții noastre economice!

Dacă vreodată a fost amenințat neamul românesc de aici și de peste carpați de vre-un pericol acela a fost cel al cooperărilor economice — cu străinii.

Și dacă noi avem trebuință de vreo solidaritate, la a cărei temelie să fie cel mai intransigent șovinism — lasă să fie aceasta o stare patologică neadmisibilă între împrejurări normale — această șovinistă solidaritate și acest dârz reparatism trebuie să se manifeste tocmai pe terenul economic.

Și dacă nime nu e în stare să dovedească cu argumente contrarul — la ce să încearcă cooperări — cu străinii?! V. O-dă.

Reducerea discountului.

— Adunarea generală a Băncii Austro-Ungare. —
Arad, 4 Februarie.

Ieri a avut loc în Viena adunarea generală a Băncii Austro-Ungare. S'au prezintat 803 acționari. Adunarea a decurs în liniște, fiindcă Boemii au renunțat a-și afirma deastădată pretențiile lor cu vre-o țarie deosebită. Secretarul general *Pranger* a cetit raportul anual. A luat apoi cuvântul boemul *Lucian Brunner*, cerând împlinirea pretențiilor boeme. Propunerile lui *Brunner* au stârnit oarecare șomot care n'a încetat decât după ce a luat cuvântul guvernatorul *Alexandru Popovics*, cerând înlăturarea propunerilor. S'a făcut votare, întrunind propunerile lui *Brunner* numai o mică minoritate.

S'au împlinit apoi prin alegere cele patru vacanțe din consiliu. Din partea Ungariei a fost ales ovreiu *Hatvany-Deutsch Béla*.

Imediat după terminarea adunării, consiliul băncii a ținut ședință, în care a hotărât reducerea etalonului cu 1/2%. De aci încolo, prin urmare, discountul va fi pentru polițe, warrante și mărfuri 4 și jumătate procente pentru efecte. Și scrisurile fonciare ale băncii 5 și jumătate.

Târgul de cereale din Arad.

Arad, 3 Februarie.

Vremea e foarte variabilă, după frig a urmat zăpadă, a venit pe urmă iar frig care s'a înmuiat azi. Pentru sămănături ar fi acum mai bună o vreme sta-tornică.

Piața de cereale a fost vie, prețurile s'au menținut.

A trecut	
600 mm. grâu	10-80 10-90
300 mm. porumb	4-80- 4-90
Ovăs	7-50- 7-60
Săcară.	7-20- 7-60
Orz	7-30- 7-40

Prețurile pro 30 kilograme, în coroane.

Poșta Redacției.

«Correspondent.» Năsăud. Nați citit raportul «Străduinți culturale în Nă-ăud?». De sigur nu, căci s'a publicat abia alături și dv. aveți numărul probabil numai azi.

I. G. Vă mulțămim pentru cele comunicate cu privire la recensământ. Vom ține seamă de cele comunicate și cu un prilej oare-care vom reveni.

I. St. (Bacău). N'o cunoaștem nici noi. A plecat în Anglia.

Nco otelitul. La acest loc nu putem răspunde. Comunica-ne adre a exactă.

Poșta Administrației.

Dimitrie Ganea, Crivobara. Adresa cerută nu o știm nici noi, a plecat de unde a fost.

Redactor responsabil: Iuliu Gîrgea.

Tribuna: Institut tipografic, Nichifor al conat.

Dr. B. BASIOTA medic

specialist în morburii femeiești.

Cluj-Kelozsvár, Str. Ferenc József No 6.

Consultații între orele 8 - 10 a. m. 3 - 5 p. m.

MOBILE

bune și ieftine se află
în renumita fabrică din
Oradea-mare—Nagyvárad
Kossuth (Sas)-u. nr. 7. alui

Reisz Miksa

Cele mai bune

oroloage de turn

le pregătește:

Nádlér A.

urmașul lui Leutwyler F. E.

Budapesta, VII.

Strada Práter Nr. 9.

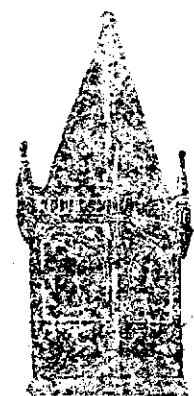
- Execută și inventuni. -

Preț-curent și prospect

— la dorință gratuit. —

Acci cari se vor provoca la ziarul Tribuna primesc favor.

- Fondat în anul 1891. -

ANUNT

Se află de vânzare în Șilindia (Arad m.)
10 holde de pământ
urbarial, cu pășune și pădure ce este pe el,
se poate plăti și în rate. Cumpărătorii să
se adreseze la Administrația »Tribuna«.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicu-
lui românesc din provincă, m'am ho-
tărit să deschid în Budapesta un
Birou de informații și
Agențură românească.
Orice informație relativ la petițiile în-
aintate la ministerii și la alte foruri, orice
informații comerciale și în general în
orice o uză dau în restimp de 2—3
zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile
în moduri cel mai cinstit. Urgitez rezol-
virea petițiilor. Vorbesc în persoană cu
referentul cauzei și rog rezolvire favo-
rabilă. Fac toffelul de mijlociri comer-
ciale și comande. Prețuri moderate,
serviciu prompt, informații detaliate.
La aviz aștept la gară.
L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III.19.

**Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește**

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer Janos 15.
Telefon nr. 376.

Horváth István

fabricant de instru-
mente muzicale în
Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pia-
nine, violini, flaute,
harmonice, precum și
tot-felul de instrumente
muzicale. Prețul școlii Kulif-
fay pentru învățatul cimbalei 7 cor.
În în depozit pesc românesci pentru
cimbala Catalog (ilustrat) de prețuri
la dorință se trimite gratis și franco

CANARINI

Cele mai fru-
moase cântărește
moderne cecăniă
zias și la inimă. Cântăreață tinăra 4, 5 fl.
de 1 an 6, 8, 10 fl. Românițelo cana-
rine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.
Ouzătoare 1, 2, 3 și 4 fl.,
după soiu. Catalog de
prețuri despre papagal,
pasări transmarine măi-
mule și câini de soiu se
capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru
singurarea comandelor la loc în viață se
gărețează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.
Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Fluid pentru
turiști de Kwizda.

Marca de scutire
a șerpelui.

Mijloc aromatic probat de fretac
pentru întărirea și câștigarea puterii
vinelor și mușchilor, contra
podagrei, reumei, ischia-
sului, junghindlor în coaste
etc. pentru turiști, vinători
bicicliști și călăreți ca mij-
loc de întărire și re-âști-
garea puterilor după dru-
muri obositoare.
Prețul unei sticle
cor. 2 — 1/2 sticlă c. 1-20,
veritabil se capătă în far-
macii. Catalog de prețuri
gratis și franco se capătă
prin depozitul principal

Franz Johann Kwizda, farmacist, liferantului curții
reg. romane și reg. bulgare. Kornenburg bei Wien.

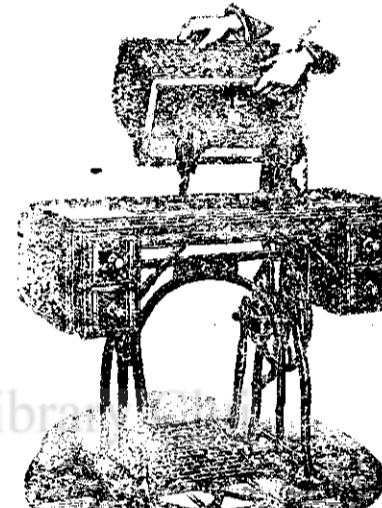
Florenthál Vilmos

clasnornicar și giuvaergiu
Sagesvár, Beyergasse No 16.

Depozit bogat de toffelul de
clasnornice de aur și argint
precum și clasnornice de metal
și nickel.

Articlii de argint de China.
Ochelari și zwickeri de Rathenov.
Reparaturile se execută solid și prompt.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și
biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara
la anul 1891 cu
marca medalie
de argint.

Fondat în 1880.

**Reinhold
ZOLLER**

măestru mecanic
FEHÉRTÉMPLOM
Schillergasse 6.
Jungă „Burg“

Își recomandă
on. public din

toce și provincie marele său atelier me-
chanic unde se repară tot felul de mașini
de cusut și biciclete. Ține în
depozit tot-felul de gramofon și plăci.

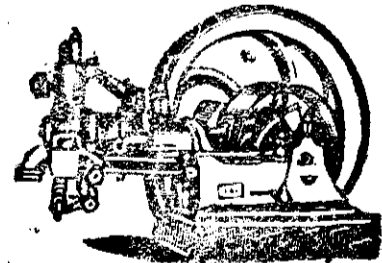
Ține în depozit cele mai
bune biciclete noi, mașini
de cusut și obiecte de casă
și industriale, așa d. e.
părți singuratică de ma-
șini și biciclete.

Prețuri moderate. Serviciu prompt

Fabrica de motoare A. G.
din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fa-
brică de motoare din Germania.

Expedeză renumitele motoare și
locomobile de benzin, ulei brut,
gaz și petroleu precum și motoare
absorbitoare de gazuri.

Noutăți neintrecute.

— Generator absorbitor de gazuri —
UNIVERSAL.

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai
1 fl. pe oră.

Reprezentat general:

Ignác Gellért & Comp.
Budapesta, Teréz-körút 41. — Telefon 12-91.
Oaranță deplină. — Condițiuni favorabile de plată.

MAGAZIN DE MOBILE

Jean Réthi

tipliar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primesc orice lucrări pentru aranjamente de
școale, biserică, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru călători, lucrări
în cel mai modern stil, pe lângă lăcrare
promptă prețuri moderate și din material uscat.
Desene și proiecte fac grabnic și gratuit.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFU KESERU
HASZNÁLATA

Mijloc de casă patentat — **IARBA CUCULUI**
AMARĂ după o folosință de câteva zile încetează
cu totul lipsa de apetit, vomarea, nervozitatea de
— stomac, diareea și orice durere de stomac —
Prețul unei sticle mici 80 fl., sticlă mare 2 cor.

Szentgályi Dánie, farmacist, Gödöllő.

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când
pe dop și pe acoperiș e patenta »elix fumar. off.«

Illustrate

cu motive româ-
nești și cu vederi
din România ș. a.

se pot căpăta la »Librăria Tribunei«.

ANUNT.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
de Măderat.

Fabrici de gheață
Aranjamente răcitoare

după sistemul compresiv succes de amoniac sau sulfur al firmei BORSIG precum și

Aranjamente complete
pentru abatorii

de calitate cea mai bună expedeză

FIRMA SCHLICH,
turnatorie de fer și fabrică de mașini soc. pe acții

Budapest, Váci-ut 45-47.
Nr. telefonici: 74-76, 74-77 și 98-58 (int.)
Cu prospecte servim gratuit.

CAFEA și TEA

Extras din catalogul lui Kotány János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chigr.	Cor. 150
Portorico 1/2	170
Cuba 1/2	170
lava aur 1/2	170

Cafea prăjită:
(In prăjitura electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Ch gr.	Cor. 170
fin 1/2	2-
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Madag, Mascu) 1/2 Chigr.	Cor. 240

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Ch gr.	Cor. 250
Tea de Congo 1/2 Chigr.	3-
Mixtură pentru familie 1/2 Chigr.	5-
Tea Imperială foarte fină 1/2 Chigr.	6-
Tea Ceylon foarte aromată 1/2	6-
Mixtură excelentă de prețuri pentru tea 1/2	Cor. -75

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie.	Cor. 170
1 " " " fin de Brazilia	220
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	330

Renumitul ardelu Kotány se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS

mare comerciant de cafea și tea.
(Sighetin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia)

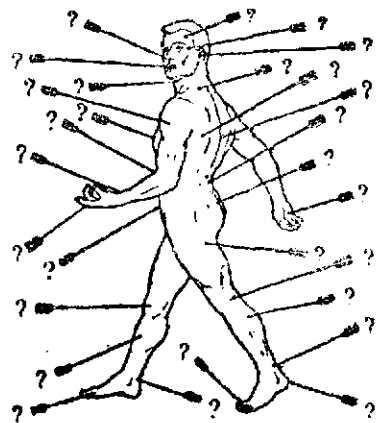
ARAD.

József főherceg ut Nr. 3, în edificiul băncii
Arad Csánádi Takarékpénztár.
Numărul telefonului 809.

M. Schromm
mehanic
Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atenția onor. public din loc și jur
marele său atelier mehanic
organizat în Brașov, Hosszú utca 27, unde se efectuează tot felul de lucrări atingătoare în această brassó, precum:
mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte,
pe lângă prețurile cele mai convenabile și exact pe solă și punctuală.

AI DURERI?

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vindecă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghii, dureri, influență, reuți, durere de cap, dăți și de șale, cățerele dureri de ochi, migrenă și alte dureri care nu sunt simțite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect nemăritat la răgușeala, gurați, dureri pe pi pt și gât, și a organelor respiratorii și a tuturor boalelor contractate în răceala. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costa franco 5 cor.

II. Mai aduceți apoi la cunoștință că mi de oameni forosese cu rezultat admirabil în purle Elsa. Rebarbara contra perturbărilor stomacale, scăderilor, lipso de apeli, asuri de rachi, noma, ind spozite, bizare, lipsă de scaun, dureri de ceam și alte perturbății a organelor de mișcare. 6 cutii 4 cor. Să ne ținem însă de imitații și să facem comanda de zet pe ad es.

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica
Centrala 122 (cott. Agram).

Emulsiunea Egger
e veritabilă numai cu marca prezentă.

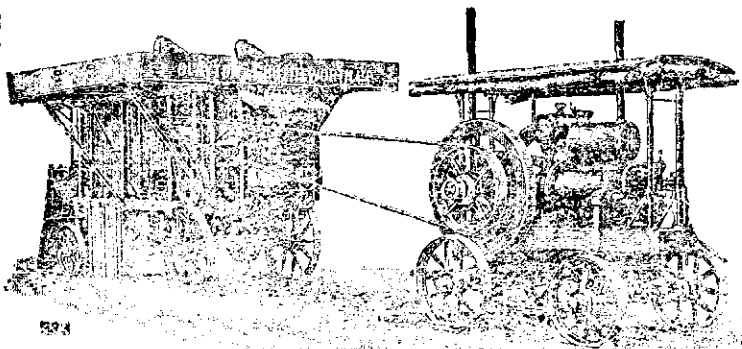
Pe vreme frigurasă toți părinții să deie copiilor EMULSIUNE EGGER, căci întărește și promovează formarea oaselor, îi nutrește și îi face să crească. E mijlocul cel mai cu efect contra tusei și a miștii regulate. O recomandă medicii renumiți căci e cel mai bun preparat de știucă, n'are miros neplăcut, e bun la gust și poate mistui ușor și previne deosebite morburii de copii. La farmaciei sticla 2 cor. Cu poșta 3 sule 0 cor. pelângă trimiți rez anticipativă a banilor, sau contra rambura.

Farmacia N. A. D. O. R. gyogytár
Budapesta, VI., Boulevardul Váci 17.
Trimitem gratuit și franco fiecărui părinte broșura: „Cum să ne apărăm contra boalelor de copii”.
Se poate căpăta și în Arad la drogueria Vojtek és Weisz și la farmacia Kiebsz Géza.

KLINGE ANTAL

pietor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și platforme bisericesti.
Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

Mare depozit în CLUJ.
Inspekția Injinerului gratuit.

Antepresa agricolă comercială ardelenă
nr. Căver Osztian & Comp.
Cluj (Kolozsytár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr: Coloniale Kolozsytár.
Telefon interurban No. 934.

Articole de specialitate.
Cereți prospecturi.

Agentura fabricel de mașini agricole:
Clayton & Suttleworth Ltd.
Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină
Oleiuri de uns.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bucele pricinite de infierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. I teglă i coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună a baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încrețurile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingivă buretești, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea mărei și contra căderii părului! 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer“ pomadă pe tru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exchisă. La comanda să se noteze că părul înărunțit în ce col are să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer“ apă care face părul blond Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, ariul, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea co-trafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Motoare șvedeze pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)
în poziție orizontală și verticală.
Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

?

Motoare cu benzina,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, VI, Teréz-körut 21.
Cereți catalog.

SCULPTOR

ȘI PIETRAR

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR
— HARKANYI EDE —
sculptor și pietrar în
— SZATMÁR-NÉMETHI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvoane, grilaje, bazine, statuae, ruși, cruci, pietre pentru mormânt, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Canouri, mau olec, poduri, scări balustrade, pavagii ș. a.

Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rijnți pentru sămânță și sare, tocile etc.

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Se fac gratuit deseneuri, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Se vând

pelângă rate lunare

convenabile, fără orice incare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.
Arme
Articole de voiaj
Ochiane
Aparate de fotografial
Rufe pentru bărbați
Covoare
Candelabre
Mobile de aramă
Obiecte din argint de China
Tablouri și statuete
Casse de bani
Opuri literare
Mașini de scris
Hectografe, la

Csiszár Viktor
Kolozsvár, Deák Ferenc-ut. 20.
Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.
Reprezentanța generală:
S. A. Elek & Comp.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR
pregător de odăjdii și adjuturi bisericesti.
Intelectual la 1888 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

— TIMIȘOARA-CETATE —
In colțul străzii Lonovica și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserică capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statuo
— sau altfel de adjusturi bisericesti —
tot astfel marele său asortiment pentru materiale — necesare la formarea adjustărilor bisericesti. —
Pentru liferările mele lau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpest, n 1896

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA
— FABRIC. —

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricte, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GAURITE** de dânsul în- te cu deosebire ventate și pre- gătite în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraere mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sîre stă- tătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courante lustrate gratis.

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Arc magazin de mașini de cusut **PPAPP** de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de **Goarne**. Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului pe lângă prețuri convenabile.
Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzută cu marca de scutire S. Maria de Mariacell pe cari poporul le numește „Picături de Mariacell, pentru stomac”, de 30 de ani s'au întrebuintat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect neîntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat ardere de stomac, incușarea scaunului, — circuli de cap și stomac; greață, amețală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc.

Se capătă în fiecare farmacie. — O sticlă mare Cor. 1.60, sticlă mică 90 fill. 6 sticle Cor. 5.40, 3 sucle mari Cor. 4.80. Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco: — **BRÁDY K.** farmacie la „Regele Ungariei” în VIENA, — I. Fleischmarkt 2., Depot 5.

FITI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe ia-ture și să respingeți orice imitație.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de intermedare:
■ Vig Lajos ■
Arad, Piața Arpád Nr. 5.
— Telefon Nr. 671. —

NICOLIN

Timișoara - (Centru).
str. Takarek-póntár 4.

Articole de coafură specială.

Chignon, impletituri, turbane, plete, transformări, peruce, bandouri.

Specialități de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud.
: Prețuri moderate. :
Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț-curent gratis și franco.

Nou! În Arad n'a mai existat încă! Nou!
În strada Forray (Palatul contelui Nádasdy) s'a deschis deja o întreprinsă americană electrică de —

Tălpuire repede

Prețurile:
Tălpuire și călcâie bărbătești numai C. 2.40
" " " femeiești " " 2.—
" " " pentru copii " " 1.60

Roagă binevoitorul sprijin
Szabolcsi Farkas.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au adâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui camion să-și încredinteze fără teamă, fără a fiată și cu încredere neocazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste neocazuri ori și cut, ci trebuie să ne adresăm unul astfel de medic specialist, conștiincios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și îndurările ce deja eventual există, atunci apoi va încață existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e înaltul renumit în toată țara al Dr.-ului **PALOCZ**, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muzeum Körút 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul iuse eliberează de materiile de boală, chinurile sufletului i-se liniștesc

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. **PALOCZ** vinde de deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, oțiar și cazurile cele mai negre, ranele sifilice boalele de țevă, brădică, norvi și gîra spinării, începăturile de confuzie a minții, urmăriile or antei și ale sifilului, erecțiun le de spalmă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femelești. Pentru femei e sală de așteptare separată și egire separată. În ceceea privește cura, neparta-ea nu este pierdută, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scris-are (în epistola și de ajuns a se îndătura numai marca de răspuns) Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-că uia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. **PALOCZ**, medic de spital, specialist, Budapesta, dela 1 Nov. IV., Muzeum körút 13.

Fabricație specială de MOBILE DIN PIELE ENGLEZEASCĂ.

Se colorează mobile vechi din piele

La cerere trimite preț-curent gratuit:

Szücs A.

tapețier
Budapest,
VII., Károly-körút 5/c.

Apaducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.** cunoscut atât în Budapesta cum și întregă țara. Telefon Nr. 779.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sonda. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rîndulală a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Eugen Lieblich

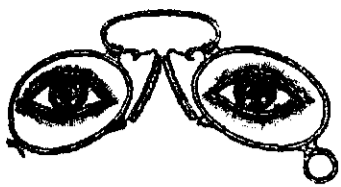
— fotograf —
Sibiu — Nagyszeben — Hermanstadt
Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.
Platinatipic, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate. Cu deslușiri servesc.

Karl G. Sadler clasornicar
giuva argiu
& optic în
Besterceze, Spital-gasse 23.
(lângă „Hotel Sahling“).

Mare magazin de:

clasornice de buzunar

din aur argint & din nickel.

Oroloage de pãrete, deșteptatoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articli optici și

ochelari de

— Ratenow. —

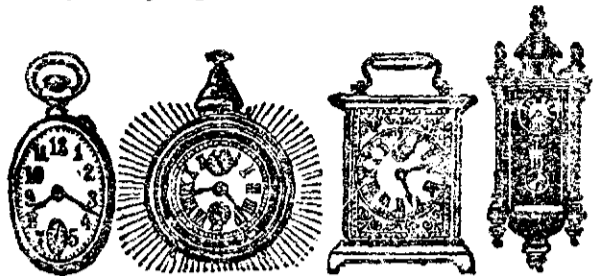
Reparãrile a tot-fetul

de articli în branșa

aceasta se efectueazã

cu conștiințiozitate și

cu prețuri moderate.

Atelier Häusler, Bistrița—Besterceze.

Atelierul Häusler

existent de 25 de ani, aranjat de nou, în stilul cel
mai modern, se recomandã onoratului public pentru

Lucrãri artistice în fotografie de portret.

Înmãriri fotografice pãnã la mãrime
naturalã precum și portretete în uleu.

Pastel aquarelle, cadouri de Crãciun și

Anul-nou executate dupã orice fotografii.

Prețuri moderate.

Chipuri durabile.

Decorat la mai multe expoziții.

Atelier Häusler, Bistrița—Besterceze.

Specialist în fotografierea copiilor.

Grupuri mari în tablouri.

Ingrijirea frumuseții.

Crema Gladys (No II) pentru folosirea de ziã înãlbește
fața ca zãpada, o face moale catifelatã și lucioasã. Ea înlo-
cuieste de minune chiar și pudra. Prețul 2 coroane.

Efectul *Cremei Gladys (No I)* pentru folosirea de noapte
nu se aratã imediat, însă dupã o folosințã dupã cãteva sãp-
tãmãni ea are un efect plãcut și natural asupra feții, îndepãr-
tãnd ori-ce patã și necurețenie din fața. Crema Gladys No II.
pentru folosirea de ziã dupã o folosințã scurtã între în pri-
vința efectului orice mijloc cosmetic similar. Efectul deosebit
al acestui cosmetic excelent constã în aceea, cã despoale pe
neobservate suprafața urtã a feții și îndepãrteazã petele și alte
necurãții din fața, îi dã feței o suprafața nouã.

Crema Gladys este cel mai mare dușman al petelor și ne-
curãțiilor de piele cauzate de soare și de agitația aerului.

Prețul 2 cor. Preparator: **Vig Béia**, farmacie la „Împãratul
roman“, Budapesta, II., Fõ-utca 54. III

Construcții de mori.

Efectueazã

FABRICA DE MAȘINI MAYER, SOC. ACT.
în Szombathely și Budapest V., Váci-körut 61.

Mașini pentru mori și instalații
complete de mori sunt cele mai
perfecte! Site, scaune, pentru
suluri, mașini pentru curățirea
grîșului și mașini pentru despo-
iat de ori-ce sistem și mãrime.

Construcții de mori

Construcții de mori.

Construcții de mori.

Avis.

Aduc la cunoștința on. public, cã prã-
vălia mea ce sustã de 40 de ani o disolv și
mãrfurile din magazin le vând cu prețuri
surprinzãtor de ieftine.

Cu deosebitã stimã:

Kuttn Gyula,

Arad, Szabadság-tér 18.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze,
Str. Bautler 11.

Își recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păslă pentru bărbați și copii, precum și
cușme, stafii, șapei și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele
mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pe lângă garanție.
Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit aten-
țiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi
precum și

văpsirea pălărilor vechi
din păslă ori paie pe lângă serviciu conștiințios.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu foto-
grafia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă
și sigură garanție demnă de toată încrederea.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă

ghete americane și franceze

cusute cu mâna în
atelierul propriu
— precum și —

ghete gata

f. moderne p. băr-
bați, femei și copii.

galoși, ghetă
comode și p.
gimnastică. —

Mare magazin de
gume renumite
de Sullivan pentru
tocuri la ghetă și
creme excelente.

Ghetele pentru picioare neregulate și bolnave le
pregătesc după măsură. — La comanda din provincie este
destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

STEFAN SLADECK IUN.

FABRICĂ DE MOBILE

VIRSET

strada

Kudritzker No. 44-46.

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
moderate. —

Mare depozit de pian
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
și mașini de cusut. —

CĂRBUNI

Prusești și Cochs

calitățile cele mai bune și
cu prețurile cele mai ieftine

se pot căpăta la

: Roth József :

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63.

Telefon 63.

Renunța fabrică de automobile de motoare

THE CAMPBELL

— furnisează cele mai rezistent clădite —

motoare și locomobile

de benzină,
olei brut,
gaz și
gaz condensat.

Cea mai sigură
mai ieftină și
regulată funcțio-
nare. — Prețuri

ieftina, condițiile
cele mai avan-
tajose de plată.
Garanție deplină

Agentura generală:

Victor Korányi, Budapesta, VI.,
Str. Franz Liszt No. 9.
64. Telefon 64.

Prăvălie nouă!

Sub firma »Depozit de rachiri din valea Crișului« (Körösvölgyi pálinka raktár) s'a deschis în Arad, Andrásy-tér 5. (Palatul Almay) o prăvălie nouă unde se vinde: —

rachiu de prune

de drojzii, rom, coma, licheuri cum și vinuri din pivnițele lui Almay în sticle. —

Așteptând sprijinul onor. public

Cu stimă:

SCHWARCZ PÁL
conducător.

Schubauer J.

atelier de

ștampile

de gumă și gravură

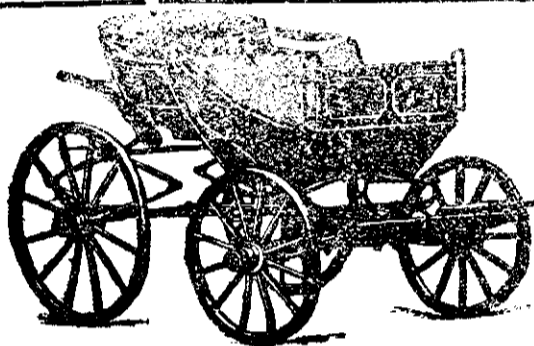
Arad, Salacz-utca 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și gumă, sigile cu firmă (emblemă), stampe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini p. numerate, ștampile pentru dat și prese pentru rotunzire. Execuție promptă.

MAJOROS JÓZSEF

fabricant de trăsuri

Lugoș, Str. Andrei Nr. 5.

Magazinul permanent de trăsuri noi și — prefăcute. —

Reparaturi și orice lucrări din raoul acestuia se efectuează repede și prompt. Lucru bun, serviciu solid și conștiințios

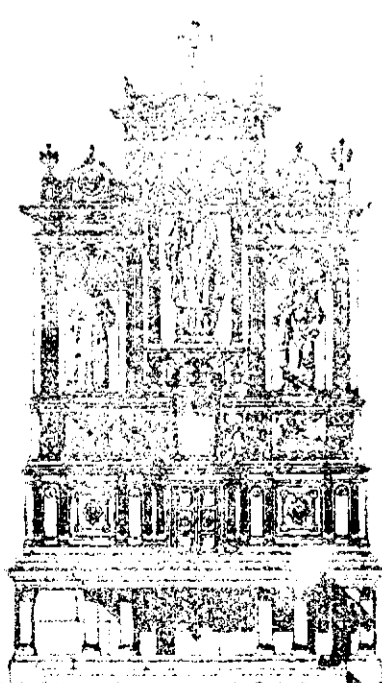
MOBILE MODERNE

fineta primul rang; garnituri pentru dormitoare din lemn de lămâi cu aplicații de sidet, din lemn de trandafir și palisandru lustruite și pe din lăuntru și pe din afară. Aranjamentul complet cu oglinzi venețiene 1600 coroane. — Pregătesc toffelul de mobile în calitate mai bună.

Cu stimă:

POLONYI JÁNOS
TÂMLAR ARTISTIC.

Budapest, Tavaszmező-utca 4. sz.

Szeifert János

sculptor,

Arad, Magyar-utca 29.

Pregătește toffelul de lucrări din acest ram, ca iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și salon, toffelul de sculpturi pentru tâmplari. Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului

Cu stimă: **Szeifert János.**

BANCĂ GENERALĂ DE ASIGURARE MUTUALĂ

„TRANSYLVANIA“

SIBIU, Strada Cisnădiei 1—5 în casele proprii.

Acceptează asigurări asupra vieții omului în cele mai variate combinațiuni, pe lângă premii solide și în condiții culante. Se recomandă ca deosebit de avantajoasă încheierea unei asigurări pe caz de moarte și cu termen fix după cel mai nou tarif introdus tariful X c, la care este garantată o scădere de 30% a premiilor anuale. De pildă:

O persoană în etate de 25 ani asigură suma de K. 10000. — după acest tarif plătită imediat după moartea ei, cel mai târziu însă după 30 de ani. În cursul celor cinci ani primi premiul la aceasta asigurare va face K. 36520. De aci încolo însă premiul scade cu 30% anual, astfel:

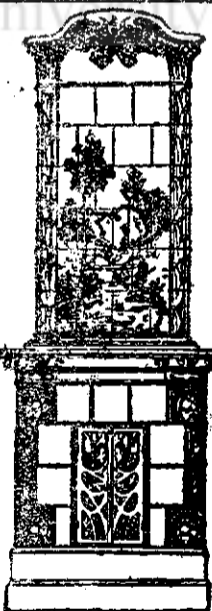
- după anul 5-lea cu $5 \times 3\% = 15\%$.
- „ „ 6 „ „ $6 \times 3\% = 18\%$.
- „ „ 15 „ „ $15 \times 3\% = 45\%$.
- „ „ 25 „ „ $25 \times 3\% = 75\%$, și așa mai departe.

Va să zică persoana asigurată va plăti în anul al 26-lea numai un pătrar din premiul cu care începe; în al 27-lea an și mai puțin etc.! — Aceste reduceri nu atarnă de profitul curat referitor, ci cum s'a amințit mai sus, sunt garantate prin bancă! Intreg premiul prestat face în urmă acestor reduceri chiar și după o durată de 30 de ani a asigurării K. 6300 — pentru care sumă se achită un capital de K. 10000. — Dacă însă moartea asiguratului s'ar fi întâmplat mai înainte, banca ar fi plătit ereziilor K. 10000 — iar ca premii s'ar fi plătit și mai puțin decât K 6300. —!

Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif cum și asupra tuturor celorlalte tab-lete se dau în orice timp prin Direcțiune și prin reprezentanții ei cu toată prevenirea.

Reprezentanta pentru Arad se află la Dnul Iuliu Herbay, strada Széchenyi No 1.

Aquisitori se caută pretutindenea

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

MICHAIL WAGNER

fabricant de cuptoare și olar,

Besztercze, Ungarstrasse 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătării; fabricație proprie, pelângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

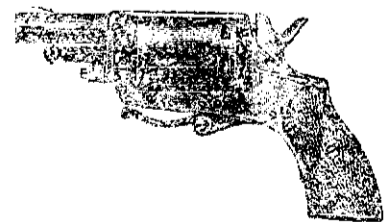
Toffelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comande pentru băi de vană și captușirea părețitor se fac deasemenea din asortimentul depozitului.

A. SZÁNTÓ

armurar, optician și fabricant de cumpene

Besztercze, Strada Spitalului.

Pregătește toffelul de arme, pistoale, revolvere, apoi cumpene deci- și centimale după ultimul sistem de legalizare pelângă prețuri ieftine și execuție plăcută.

Primește deasemenea repararea, pre lângă garanție și prețuri ieftine, a mașinelor de cusut- și de scris, a bicicletelor și cumpenelor.

Țin în depozit toffelul de arme, revolvere, cumpene, greutăți ș. a. de permanență.

„Ligediana“

institut de credit și economii, ca societate pe acții în Liget.

Convocare.

Onorații acționari ai institutului de credit și economii ca societate pe acții »LIGEDIANA« se invită la a

IX-a adunare generală ordinară,

care se va ține la 2 Martie st. n. 1911 p. m. la 3 ore în localul institutului.

OBIECTELE DE PERTRACTAT :

1. Deschiderea adunării generale prin președinte și designarea unui notar și doi bărbați de încredere.
2. Constatarea membrilor prezenți și a voturilor.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, precum și prezentarea bilanțului pro 1910.
4. Decidere asupra profitului curat, votarea absolutorului direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.
5. Alegerea alor doi membri în direcțiune și cinci (5) în comitetul de supraveghiere.
6. Eventuale propuneri.

Liget, în 29 Ianuarie 1911.

Direcțiunea.

Spre orientare: La adunarea generală vot decisiv au acei acționari, cari corespund §-ului 16 din statute.

Incheierea socoților. — Zárszámadás.

Active — Vagyon	Contul bilanțului. — Mérleg számla.	Pasiva — Teher
Cassa în număr — Pénztárkészlet — — — —	1302 06	Capital de acții încurs din 20.000 — Kor. ból befolyt részvénytőke — — — — — — — — — —
Cambii escomptate — Leszámitolt-váltók — — — —	79521 —	18500 —
Cambii cu asigurare hipot. — Jelzálogilag bizt. váltók	22500 —	Fond de rezervă — Tarta'ekalap — — — — — — — — — —
Una Quotă la «Solidaritatea»-nál egy részv. — — — —	200 —	10701 40
Mobilier — Butorzat — — — — — — — — — —	108 —	Depuneri și interese capit. — Betétek- és tőke kamat
După amortizare de 10% törlesztés után 10 — — — —	98 —	27666 34
		Reescompt — Visszleszámitolás — — — — — — — — — —
		43683 —
		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék 1907, 908, 909, 910 — — — — — — — — — —
		32 —
		Interese transitoare — Átmeneti kamat — — — — — — — — — —
		819 —
		Profit curat — Tiszta nyereség — — — — — — — — — —
		2219 26
	103621 06	103621 06

Erogate — Kiadás	Contul Profit și perderi — Nyereség- és veszteség számla.	Venite — Bevételei
Interese la dep. red. și cap. — Felvett s. tőkekamat	1818 —	Interese de escompt și hipot. — Leszámitolt s. jelz. kölcs. kamat — — — — — — — — — —
Interese de reescompt — Visszleszámitolási kamat — — — —	2714 94	8700 20
Dare de stat și com. — Állami s. községi adó — — — —	969 87	Proviziuni — Jutalékok — — — — — — — — — —
10% dare d. interese la dep. — 10% betéti kamat adó	181 79	988 86
Dare după dividendă — Osztalék utáni adó — — — —	9 10	Diverse venite — Egyéb bevételek — — — — — — — — — —
Marce de prezență — Ielenléti díjak — — — — — — — — — —	256 —	1567 —
Directorului — Igazgatónak — — — — — — — — — —	332 —	
Salare — Fizetések — — — — — — — — — —	436 —	
Servitorului — Hiv. szolgának — — — — — — — — — —	51 —	
Binefacere — Jótétemény — — — — — — — — — —	100 —	
10% amort. din mobilier — 10% törlesztés bútorzatból	10 —	
Chirie — Házbér — — — — — — — — — —	225 —	
Timbre — Bélyeg — — — — — — — — — —	33 32	
Regii — Kezelés — — — — — — — — — —	348 45	
Profit curat — Tiszta nyereség — — — — — — — — — —	2219 26	
	9704 73	9704 73

Liget, la 31 Decembrie 1910. — Liget, 1910. évi december hó 31-én.

D. Cereguțiu m. p.
director — igazgató.

Emilian Șeimanu m. p.
cassier — pénztárnok.

N. Secoșanu m. p.
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — IGAZGATÓSÁG:

Nicolae Murariu m. p.

Nicolae Dragoi m. p.

Nicolae Secoșanu m. p.

Solomon Minda m. p.

Bilanțul acesta confrontându-se cu cărțile institutului întru toate s'a aflat de bun. — Fenti mérleg az intézet könyveivel összehasonlított s mindenben egyezőnek találtott.

Liget, la 1 Februarie 1911. — Liget, 1911. évi február hó 1-én.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE: — FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Petru Arnaut m. p.

Vichentie Nedelcu m. p.

Andri Pascu m. p.

Iulius Șeimanu m. p.